

Az útmutató a GINOP-5.3.7-VEKOP-17-2017-00001
azonosító számú „Jogszerű foglalkoztatás fejlesztése”
elnevezésű kiemelt projekt keretében jött létre.

MUNKAVÉDELEM

SZAKTEVÉKENYSÉGEK - EGYÉNI VÉDŐESZKÖZÖK

MUNKÁLTATÓKNAK, ÉS MUNKAVÁLLALÓKNAK SZÓLÓ
MUNKAVÉDELMI ISMERETEKET TARTALMAZÓ ÚTMUTATÓ

GAZDASÁGFEJLESZTÉSI
MINISZTERIUM

Szaktevékenységek - Egyéni védőeszközök

Munkáltatóknak, és munkavállalóknak szóló munkavédelmi
ismereteket tartalmazó útmutató

Tartalom

1. Egyéni védőeszközökkel kapcsolatos alapfogalmak.....	4
2. Egyéni védőeszközökre vonatkozó legfontosabb jogszabályok.....	8
2.1. A Munkavédelmi törvény követelményei	8
2.2. Vonatkozó rendeletek.....	10
2.3. Vonatkozó szabványok.....	10
3. A munkáltatók egyéni védőeszközökkel kapcsolatos feladatai.....	11
4. Az egyéni védőeszközök juttatásában közreműködők köre	12
5. Az egyéni védőeszközök juttatási rendjének kialakítása.....	13
6. A kockázatértékelés lépései.....	15
7. Egyéni védőeszközök kategóriái és legfontosabb ismérvei	17
8. Egyéni védőeszközök megfelelőségértékelésének dokumentumai	18
9. Munkáltatók és munkavállalók kötelezettségei és jogosultságai	20
10. Az egyéni védőeszköz használat szabályainak munkáltatói oktatása.....	22
11. Egyéni védőeszköz használatával összefüggő munkabaleset.....	24
12. Munkáltatók dokumentációs kötelezettségei és az egyéni védőeszközök dokumentumai.....	24
13. Egyéni védőeszközre vonatkozó ellenőrzések és felülvizsgálatok.....	25
14. Avulás, előregedés, elhasználódás	28
15. Komplex egyéni védőeszközök.....	29
16. Leggyakrabban alkalmazott egyéni védőeszközök	30
16.1. Fej védelmét szolgáló egyéni védőeszközök.....	30
16.2. Szem és arc védelmét szolgáló egyéni védőeszközök.....	31
16.3. Hallás védelmét szolgáló egyéni védőeszközök.....	34
16.4. Légzőrendszer védelmét szolgáló egyéni védőeszközök	36
16.4.1. Szűrő típusú légzésvédők	38
16.4.2. Részecskeszűrők alászívása.....	40
16.4.3. A környezeti levegőtől független, izolációs légzésvédő készülékek.....	40
16.5. Egész test védelmét szolgáló egyéni védőeszközök – Védőruházat	42
16.6. Kéz- és a kar védelmét szolgáló egyéni védőeszközök.....	44
16.7. Láb védelmét szolgáló egyéni védőeszközök.....	46
16.8. Le- és beesés elleni egyéni védőeszközök.....	47
16.9. Munkahelyzet-beállító rendszerek.....	47
16.10. Lezuhanásgátló rendszerek.....	48
17. Védőeszköz kiválasztása a veszélyforrás hatásától függően.....	52

18.	Egyéni védőeszközök biztosítása és használata különös eljárást igénylő esetekben.....	54
18.1.	Egyéni védelem növényvédő szert felhasználó tevékenységek esetében.....	54
18.2.	Ionizáló sugárzás veszélye elleni egyéni védőeszközök	54
18.3.	Egyéni védelem a szabályos üzemmenettől eltérő körülmények között rákkeltő kockázat eseteiben	55
18.4.	Egyéni védelem azbeszt expozíció esetén	56
19.	Munkavédelmi hatóság és a munkavédelmi hatóság felügyelőjének jogai	57
20.	A munkavédelmi hatóság felvilágosítási, tájékoztatási és tanácsadási tevékenysége	57
20.1.	Ingyenes munkavédelmi tanácsadás.....	57
20.2.	Munkavédelmi tájékoztató, tanácsadó tevékenységet ellátó szervezetek.....	58
20.3.	A munkavédelmi tájékoztató és tanácsadó tevékenység ellátásának rendje	59
21.	A munkavédelmi hatóság ellenőrzési jogosultságának tárgyköre	61
22.	A Munkavédelmi hatóság hatáskörébe tartozó panaszok és közérdekű bejelentések kivizsgálása	64
23.	Fogalmak, meghatározások	68
24.	Irodalomjegyzék.....	72
25.	Jogszabályok jegyzéke	72
26.	Szabványok jegyzéke	73

1. Egyéni védőeszközökkel kapcsolatos alapfogalmak

Kulcsszavak (meghatározások)

Bejelentett szervezet, Megfelelőségértékelő szervezet, CE-jelölés, Egyéni védőeszköz, EU-megfelelőségi nyilatkozat, EU-típusvizsgálati tanúsítvány, Expozíció, Expozícióbecslés, Expozíciós idő, Harmonizált szabvány, Kockázat, Megfelelőségértékelés, Veszély, Veszélyforrás,

Egyéni védőeszköz elnevezései

A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Mvt.) az egyéni védőeszköz kifejezést használja. Más jogszabályok egyéni védőfelszerelés vagy védőfelszerelés szóhasználatával élnek. A szabványok a védőeszközt esetenként személyi védőeszköz néven említik.

Ezek az elnevezések egymással egyenértékűek.

A tananyag évszám nélküli (kötetlen) szabvány-hivatkozásokat tartalmaz, ezek a szabvány legutolsó, érvényben lévő kiadását jelentik.

Bejelentett szervezet vagy megfelelőségértékelő szervezet

bejelentett szervezet

az a megfelelőségértékelő szervezet, amelyet az Európai Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) az e célra kialakított honlapon a kijelölt megfelelőségértékelési területhez tartozó termékek és megfelelőségértékelési eljárások, valamint a szervezet azonosító számának megadásával közzétett,

megfelelőségértékelő szervezet

megfelelőségértékelési tevékenységeket – beleértve a kalibrálást, vizsgálatot, tanúsítást és ellenőrzést – végző szervezet.

CE-jelölés

olyan jelölés, amellyel a gyártó jelzi, hogy az egyéni védőeszköz megfelel a jelölés elhelyezéséről rendelkező uniós harmonizációs jogszabály alkalmazandó követelményeinek.

Egyéni védőeszköz

Egyéni védőeszköz

- a) olyan eszköz, amelyet arra terveztek és gyártottak, hogy viselve vagy kézben tartva megvédje az adott személyt az egészségét vagy biztonságát érintő egy vagy több kockázattal szemben;
- b) az a) pontban említett eszközök azon cserélhető alkotóelemei, amelyek az eszköz védőfunkciója szempontjából nélkülözhetetlenek;
- c) az a) pontban említett eszközökhöz tartozó, nem kézben tartott és nem viselt kikötési rendszerek, amelyeket arra terveztek, hogy az adott eszközt valamilyen külső eszközzel vagy biztos rögzítési ponttal összekapcsolják, és amelyeket nem úgy terveztek, hogy állandóan rögzítettek legyenek, továbbá amelyek nem tesznek szükségessé rögzítési munkálatokat a használat előtt

Egyéni védőeszköz

- a) minden olyan eszköz, amelyet a munkavállaló azért visel vagy tart magánál, hogy az a munkavégzésből, a munkafolyamatból, illetve a technológiából eredő kockázatokat az egészséget nem veszélyeztető mértékűre csökkentse, továbbá;
- az eszköz bármely kiegészítése vagy egyéb segédeszköz, amelynek a feladata az a) pont szerinti cél elérése.

EU-megfelelőségi nyilatkozat

EU-megfelelőségi nyilatkozat

- (1) Az EU-megfelelőségi nyilatkozat igazolja, hogy a II. mellékletben meghatározott, alkalmazandó alapvető egészségvédelmi és biztonsági követelmények teljesültek.
- (2) Az EU-megfelelőségi nyilatkozatot a IX. mellékletben szereplő minta alapján kell elkészíteni, annak tartalmaznia kell a IV., VI., VII. és VIII. melléklet vonatkozó moduljaiban meghatározott elemeket, és azt folyamatosan aktualizálni kell. A nyilatkozatot le kell fordítani annak a tagállamnak a nyelvére, illetve az általa megkívánt nyelvekre, amelyben az egyéni védőeszközt forgalomba hozzák vagy forgalmazzák.
- (3) Amennyiben egy adott egyéni védőeszköz egyszerre több, EU-megfelelőségi nyilatkozatot előíró uniós jogi aktus hatálya alá is tartozik, valamennyi ilyen jogi aktus tekintetében egyetlen EU-megfelelőségi nyilatkozatot kell készíteni. A nyilatkozatban meg kell nevezni az érintett uniós jogi aktusokat, a közzétételükre vonatkozó hivatkozásokkal együtt.
- (4) Az EU-megfelelőségi nyilatkozat elkészítésével a gyártó felelősséget vállal azért, hogy az adott egyéni védőeszköz megfelel az e rendeletben meghatározott követelményeknek.

egyéni védőeszköz EU-megfelelőségi nyilatkozat

a gyártó írásbeli nyilatkozata, hogy az egyéni védőeszköz a mintának, illetve az egyéni védőeszközökről és a 89/686/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2016. március 9-i 2016/425 európai parlamenti és tanácsi rendelet előírásainak megfelel.

EU-típusvizsgálati tanúsítvány

egyéni védőeszköz EU típustanúsítvány

a megfelelőségértékelő szervezetek tevékenységéről szóló törvényben meghatározott bejelentett szervezet által kiadott dokumentum annak igazolására, hogy a védőeszköz a mintán elvégzett EU típusvizsgálat alapján megfelel az egyéni védőeszközökről és a 89/686/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2016. március 9-i 2016/425 európai parlamenti és tanácsi rendelet előírásainak.

EU-típusvizsgálati tanúsítvány

1. Ha a típus megfelel a vonatkozó alapvető egészségvédelmi és biztonsági követelményeknek, a bejelentett szervezetnek EU-típusvizsgálati tanúsítványt kell kiállítania a gyártó részére. Az újonnan kiállított, illetve adott esetben a megújított tanúsítvány érvényességi ideje nem haladhatja meg az öt évet.

Expozíció

expozió

a munkahelyen jelen lévő és a munkavállalót érő kóroki tényezők mennyiségi meghatározása (az expozió koncentráció és az expoziós idő szorzata).

expozió

a munkahelyen jelen lévő veszélyes anyagok hatásának való kitettség, amely a munkavállalót (az adott munkakörnyezeti tényező ellen védelmet nyújtó egyéni védőfelszerelés nélkül) éri; mennyiségi meghatározására a munkahely légtérében lévő ún. expoziós koncentráció vagy az expoziós terhelés (szervezetbe időegység alatt jutó vegyi anyag dózis) és az expoziós idő szorzata szolgál;

Expozíció becslés

azon tevékenység, mely magában foglalja az expozíció mérését, illetőleg mérés hiányában a feltételezhetően „megszökött” anyag becsült tömegének munkatérben valószínűsíthető hígulásából adódó légtér-koncentráció becslését;

Expozíciós idő

a munkavállaló által a vegyi anyaggal szennyezett munkatérben eltöltött napi, heti és éves időtartam órákban, napokban, hetekben kifejezve;

Harmonizált szabvány

az 1025/2012/EU rendelet 2. cikke 1. pontjának c) alpontjában meghatározott harmonizált szabvány;
2. cikk 1. pont c) alpont harmonizált szabvány: a Bizottság felkérésére az uniós harmonizációs jogszabályok alkalmazásának elősegítésére elfogadott európai szabvány;

Kockázat

kockázat [Mvt. 87. § 1/F. pont]

a veszélyhelyzetben a sérülés vagy az egészségkárosodás valószínűségének és súlyosságának együttes hatása.

Megfelelőség értékelés

az az eljárás, amely kimutatja, hogy egy egyéni védőeszköz vonatkozásában teljesültek-e az e rendeletben előírt alapvető egészségvédelmi és biztonsági követelmények;

Veszély

egy lehetséges sérülés vagy egészségkárosodás forrása;

Veszélyforrás

a munkavégzés során vagy azzal összefüggésben jelentkező minden olyan tényező, amely a munkát végző vagy a munkavégzés hatókörében tartózkodó személyre veszélyt vagy ártalmat jelenthet.

Veszélyforrás lehet különösen:

- a fizikai veszélyforrás, ezen belül a
 - munkaeszközök, járművek, szállító és anyagmozgató eszközök, ezek részei, illetve mozgásuk, termékek és anyagok mozgása,
 - szerkezetek egyensúlyának megbomlása,
 - csúszós felületek,
 - éles, sorjás, egyenetlen felületek, szélek és sarkok,
 - tárgyak hőmérséklete,
 - a munkahelynek a föld (padló) szintjéhez viszonyított elhelyezése,
 - szintkülönbség,
 - súlytalanság,
 - a levegő nyomása, hőmérséklete, nedvességtartalma, ionizációja és áramlása,

- zaj, rezgés, infra- és ultrahang,
 - világítás,
 - elektromágneses sugárzás vagy tér,
 - részecskesugárzás,
 - elektromos áramköri vagy sztatikus feszültség,
 - aeroszolok és porok a levegőben;
- a veszélyes anyag;
- a biológiai veszélyforrás, ezen belül a
 - mikroorganizmus és anyagcsereterméke,
 - makroorganizmus (növény, állat);
- a fiziológiai, idegrendszeri és pszichés igénybevétel.

2. Egyéni védőeszközökre vonatkozó legfontosabb jogszabályok

- A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény [Mvt.];
- 65/1999. (XII. 22.) EüM rendelet a munkavállalók munkahelyen történő egyéni védőeszköz használatának minimális biztonsági és egészségvédelmi követelményeiről;
- 61/1999. (XII. 1.) EüM rendelet a biológiai tényezők hatásának kitett munkavállalók egészségének védelméről;
- 11/2003. (IX. 12.) FMM rendelet az ipari alpinechnikai tevékenység biztonsági szabályzatáról;
- 16/2000. (VI. 8.) EüM rendelet az atomenergiáról szóló 1996. évi CXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról.
- 315/2009. (XII. 28.) Korm. rendelet a megfelelőségértékelő szervezetek kijelöléséről, valamint a kijelölt szervezetek tevékenységének részletes szabályairól
- 30/2018. (II. 28.) Korm. rendelet az egyéni védőeszközök megfelelőségét értékelő szervezetek kijelölésének és tevékenysége felülvizsgálatának szabályairól

2.1. A Munkavédelmi törvény követelményei

Az egyéni védőeszközre vonatkozó részletes előírásokat külön jogszabály, szabályzat és szabvány tartalmazza [Mvt. 47. §].

Egyéni védőeszköz előállítása, gyártása, tárolása, mozgatása, szállítása, felhasználása, forgalmazása, importálása, üzemeltetése a munkavédelemre vonatkozó szabályokban meghatározott, ezek hiányában a tudományos, technikai színvonal mellett elvárható követelmények megtartásával történhet [Mvt. 18. § (1) bekezdés].

Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés biztosítása érdekében a munkáltató köteles a kollektív műszaki védelem elsőbbségét figyelembe venni az egyéni védelemhez képest [Mvt. 54. § h) pont], mivel kollektív műszaki védelemmel több személy egészsége és biztonsága hatékonyabban óvható, mint egyéni védőeszközök alkalmazásával.

Azoknál a munkafolyamatoknál, ahol a munkavállaló veszélyforrás hatásának lehet kitéve, a munkáltatónak elsősorban olyan technológiát kell alkalmaznia, amely teljes körűen elhatárolja a munkavállalót a veszélytől. Az egyéni védőeszközök használata csak végső megoldásként jöhet számításba, és a munkáltatónak még ebben az esetben is minden lehetséges szervezési intézkedést meg kell tennie a védelem megvalósítása érdekében [Mvt. 44. § (1) bekezdés].

Példa: Magasban tartózkodó és munkát végző munkavállalók leesés elleni védelmét elsődlegesen biztonságot nyújtó berendezéssel (állványszerkezet, emelőplatform, védőháló, védőrács) kell megoldani.

Az Mvt. munkáltatói kötelezettségként rögzíti, hogy a veszélyforrások ellen védelmet nyújtó egyéni védőeszközöket meg kell határozni, azokkal a munkavállalókat el kell látni, használatukra ki kell oktatni őket, illetve a használatukat meg kell követelni [Mvt. 42. § b) pont].

Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek teljesítése helyett a munkáltató pénzbeli vagy egyéb megváltást a munkavállalónak nem adhat [Mvt. 18. § (2) bekezdés]. Az Mvt. előző előírásából következik, hogy a munkáltató az egyéni védőeszközt ingyenesen, természetben köteles a munkavállaló számára biztosítani.

Az Mvt. előírja a munkavállalónak azt a kötelezettségét is, hogy kizárólag biztonságos munkavégzésre alkalmas állapotban, a munkavédelemre vonatkozó szabályok, utasítások megtartásával, a munkavédelmi oktatásnak megfelelően végezhet munkát. A munkavállaló köteles munkatársaival

együttműködni, és a munkáját úgy végezni, hogy ez saját vagy más egészségét és testi épségét ne veszélyeztesse. Köteles az egyéni védőeszközt rendeltetésének megfelelően használni és a tőle elvárható tisztításáról gondoskodni [Mvt. 60. § b) pont].

Az egyéni védőeszközök használata nélkülözhetetlen. A primer prevenció utolsó láncszeme, miután az egyéni védőeszköz hiánya vagy nem megfelelő védelmi képessége esetén a munkavállaló védelem nélkül marad.

Önellenőrző kérdések

1. Említsen néhány olyan kötelezettséget, melyet az Mvt. előír a munkáltatóknak!

Válasz:

- A munkáltató köteles a kollektív műszaki védelem elsőbbségét figyelembe venni az egyéni védelemhez képest [Mvt. 54. § h) pont];
- Azoknál a munkafolyamatoknál, ahol a munkavállaló veszélyforrás hatásának lehet kitéve, a munkáltatónak elsősorban olyan technológiát kell alkalmaznia, amely teljes körűen elhatárolja a munkavállalót a veszélytől.
- Az egyéni védőeszközök használata csak végső megoldásként jöhet számításba, és a munkáltatónak még ebben az esetben is minden lehetséges szervezési intézkedést meg kell tennie a védelem megvalósítása érdekében [Mvt. 44. § (1) bekezdés].
- A veszélyforrások ellen védelmet nyújtó egyéni védőeszközöket meg kell határozni, azokkal a munkavállalókat el kell látni, használatukra ki kell oktatni őket, illetve a használatukat meg kell követelni [Mvt. 42. § b) pont].
- Az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek teljesítése helyett a munkáltató pénzbeli vagy egyéb megváltást a munkavállalónak nem adhat [Mvt. 18. § (2) bekezdés].
- A munkáltató az egyéni védőeszközt ingyenesen, természetben köteles a munkavállaló számára biztosítani;

2. Említsen néhány olyan kötelezettséget, melyet az Mvt. előír a munkavállalóknak!

Válasz:

- Az Mvt. előírja a munkavállalónak azt a kötelezettséget is, hogy kizárólag biztonságos munkavégzésre alkalmas állapotban, a munkavédelemre vonatkozó szabályok, utasítások megtartásával, a munkavédelmi oktatásnak megfelelően végezhet munkát.
- A munkavállaló köteles munkatársaival együttműködni, és a munkáját úgy végezni, hogy ez saját vagy más egészségét és testi épségét ne veszélyeztesse.
- Köteles az egyéni védőeszközt rendeltetésének megfelelően használni és a tőle elvárható tisztításáról gondoskodni [Mvt. 60. § b) pont].

2.2. Vonatkozó rendeletek

Az egyéni védőeszközök juttatására vonatkozó részletes előírásokat a munkavállalók munkahelyen történő egyéni védőeszköz használatának minimális biztonsági és egészségvédelmi követelményeiről szóló 65/1999. (XII. 22.) EüM rendelet tartalmazza.

Önellenőrző kérdések

1. Melyik jogszabály tartalmazza az egyéni védőeszközök juttatására vonatkozó részletes előírásokat, a munkavállalók munkahelyen történő egyéni védőeszköz használatának minimális biztonsági és egészségvédelmi követelményeiről?

Válasz:

A 65/1999. (XII. 22.) EüM rendelet

2.3. Vonatkozó szabványok

Azokról az egyéni védőeszközökről, amelyek részben vagy egészben megfelelnek azoknak a harmonizált szabványoknak, amelyek hivatkozásait közzétették az Európai Unió Hivatalos Lapjában, vélelmezni kell, hogy megfelelnek az alapvető egészségvédelmi és biztonsági követelményeknek [2016/425 EU rendelet, 14. cikk].

Az általános követelményeket tartalmazó „termékcsoport szabványok” önmagukban nem alkalmasak a hivatkozásra. Az egyéni védőeszközök szabványait tartalmazó szakrendi besorolásokat (ICS) az alábbi táblázat foglalja össze.

ICS 13.340.01 Védőberendezések általában	ICS 13.340.50. Lábszár- és lábfejevédelem
ICS 13.340.10 Védőruházat	ICS 13.340.60. Leesés és elcsúszás elleni védelem
ICS 13.340.20 Fejvédő eszközök	ICS 13.340.70. Mentőmellények, úszást segítő és lebegtető (elmerülést gátló) eszközök
ICS 13.340.30 Légzésvédő készülékek	ICS 13.340.99. Egyéb védőberendezések
ICS 13.340.40. Kéz- és karvédelem	

Önellenőrző kérdések

1. Melyik egyéni védőeszközökről kell vélelmezni, hogy megfelelnek az alapvető egészségvédelmi és biztonsági követelményeknek?

Válasz:

Azokról az egyéni védőeszközökről, amelyek részben vagy egészben megfelelnek azoknak a harmonizált szabványoknak, amelyek hivatkozásait közzétették az Európai Unió Hivatalos Lapjában, vélelmezni kell, hogy megfelelnek az alapvető egészségvédelmi és biztonsági követelményeknek [2016/425 EU rendelet, 14. cikk].

2. Az általános követelményeket tartalmazó „termékcsoport szabványok” önmagukban alkalmasak-e a hivatkozásra?

Válasz:

Nem alkalmasak.

3. A munkáltatók egyéni védőeszközökkel kapcsolatos feladatai

Az egyéni védőeszközökre jogosultak köre

Az előírások a munkáltató felelősségét kiterjesztik mindenkire, akit a szervezett munkavégzésből származó kockázatok érinthetnek, illetve aki a veszély hatókörében tartózkodik (látogatók, szolgáltatást igénybe vevők, ellenőrzést végzők stb.).

A vonatkozó rendelet [65/1999. (XII. 22.) EüM rendelet 1. §] hatálya kiterjed minden munkáltatóra, aki az Mvt. 87 §-ának 9. bekezdése szerinti szervezett munkavégzés keretében munkavállalót foglalkoztat, illetve az általa foglalkoztatott munkavállalókra; ideértve a közhasznú munka végzésére irányuló foglalkoztatást is.

A védőeszközt a munkáltató ingyenesen biztosítja [65/1999 EüM rendelet 4. § (5) bekezdés].

Amennyiben a munkavégzés körülményei megkívánják, hogy valamely védőeszközt ne csak egy személy, hanem többen is használjanak, megfelelő intézkedéseket kell tenni annak biztosítására, hogy az ilyen használat ne jelentsen egészségügyi vagy higiénés kockázatot a használók számára [65/1999 EüM rendelet 4. § (4) bekezdés].

A szabályozás nem teszi kötelezővé a személyes használatra szóló egyéni védőeszköz juttatást, azonban ez a megoldás áttekinthetőbbé teszi a juttatást, növeli a viselési fegyelmet, csökkenti a higiéniai gondokat, és növeli a védőeszköz elhasználódásának idejét.

Külön figyelmet igényel a sérülékeny csoportba tartozó, illetve a mozgáskorlátozott vagy egyéb testi fogyatékos (fogyatékkal élő) munkavállalók foglalkoztatása esetén az egyedi védőeszközök juttatása.

Önellenőrző kérdések

1. Az egyéni védőeszközökre jogosultak körét illetően, kikre vonatkozóan terjesztik ki az előírások a munkáltató felelősségét?

Válasz:

Az előírások a munkáltató felelősségét kiterjesztik mindenkire, akit a szervezett munkavégzésből származó kockázatok érinthetnek, illetve aki a veszély hatókörében tartózkodik (látogatók, szolgáltatást igénybe vevők, ellenőrzést végzők stb.).

2. Kikre terjed ki a vonatkozó rendelet [65/1999. (XII. 22.) EüM rendelet 1. §] hatálya?

Válasz:

A vonatkozó rendelet [65/1999. (XII. 22.) EüM rendelet 1. §] hatálya kiterjed minden munkáltatóra, aki az Mvt. 87 §-ának 9. bekezdése szerinti szervezett munkavégzés keretében munkavállalót foglalkoztat, illetve az általa foglalkoztatott munkavállalókra; ideértve a közhasznú munka végzésére irányuló foglalkoztatást is

3. Milyen alapvető intézkedést kell tenni abban az esetben, ha valamely védőeszközt nem csak egy személy, hanem többen is használnak?

Válasz:

Amennyiben a munkavégzés körülményei megkívánják, hogy valamely védőeszközt ne csak egy személy, hanem többen is használjanak, megfelelő intézkedéseket kell tenni annak biztosítására, hogy az ilyen használat ne jelentsen egészségügyi vagy higiénés kockázatot a használók számára [65/1999 EüM rendelet 4. § (4) bekezdés].

4. Az egyéni védőeszközök juttatásában közreműködők köre

Az egyéni védőeszközök juttatásának belső rendjét a munkáltató írásban határozza meg. E feladat ellátása munkabiztonsági és munkaegészségügyi szaktevékenységnek minősül [Mvt. 56. §]. A juttatás rendjének írásbeli dokumentumát a munkáltatónak, továbbá a szaktevékenységet ellátó személyeknek kell aláírniuk.

A munkavédelmi képviselőket tájékoztatni kell a védőeszköz biztosításával és használatával összefüggő tényezőkről.

Önellenőrző kérdések

1. Milyen módon határozza meg a munkáltató, az egyéni védőeszközök juttatásának belső rendjét?

Válasz:

Az egyéni védőeszközök juttatásának belső rendjét a munkáltató írásban határozza meg

2. Az egyéni védőeszközök belső juttatási rendjének kialakítása, milyen szaktevékenységnek minősült?

Válasz:

E feladat ellátása munkabiztonsági és munkaegészségügyi szaktevékenységnek minősül [Mvt. 56. §]. A juttatás rendjének írásbeli dokumentumát a munkáltatónak, továbbá a szaktevékenységet ellátó személyeknek kell aláírniuk.

5. Az egyéni védőeszközök juttatási rendjének kialakítása

A munkáltató egyéni védőeszközök juttatásához kapcsolódó tevékenységei:

- a védőeszközök **kockázatértékelés** [Mvt. 54. § (2) bekezdés], **kockázatbecslés** alapján történő helyes megválasztása;
- a védőeszközök juttatása;
- ezeknek a munkáltatói szabályozásában történő rögzítése;
- a munkavállalóknak juttatott védőeszközök rendeltetésszerű használatra alkalmas állapotban tartása;
- a védőeszközök **rendeltetésszerű** használatának ellenőrzése és a **használat megkövetelése**;
- a védőeszközt használó munkavállalóknak a rendeltetésszerű használatra való alkalmasságának megállapítása.
- írásban meghatározza a védőeszköz használatával járó egyéb előírásokat pl. az elhasznált védőeszköz veszélyes hulladékként történő kezelését.

Az egyéni védőeszközök juttatási rendjében **meg kell határozni valamennyi feladatot** – a beszerzéstől a selejtezésig, – az e feladatok végrehajtásáért **felelős személyeket** és a feladatok végrehajtására vonatkozó **határidőket** is:

folyamatos és konkrét eseményekhez (például munkabaleset), illetve határnaphoz (például időszakos felülvizsgálat lejárati napja) kötve.

Az egyéni védőeszköz juttatás és használat feltételeinek előírásakor **meg kell határozni munkahelyenként** (pl. karbantartó műhely), **munkakörönként** (pl. lánghegesztő, bőrkéző gép kezelő) azokat a **munkafolyamatokat** (pl. lánghegesztés, fadöntés motorfűrészszel), **technológiákat** (pl. FAM tevékenység, ipari alpinechnika), **anyagokat** (pl. benzol, toluol), ahol egyéni védőeszköz biztosítása szükséges, illetve meg kell ítélnie a fennálló kockázatok jellegét és mértékét.

A szükséges egyéni védőeszközt a vonatkozó szabvány pontos számának; valamint a szabványban meghatározott védelmi képesség, védelmi osztály, védelmi fokozat jelölésére szolgáló betű(k), illetőleg szám(ok) feltüntetésével kell a belső szabályozásban azonosítani. A **jelkép** (piktogram) belső szabályzatban történő feltüntetése **nem előírás, erről a munkáltató szabadon dönthet**.

A védő-eszköz **kategóriájának feltüntetése nem szükséges és önmagában nem is elégséges**.

A munkáltató által elkészített írásbeli szabályozást a vonatkozó rendeletben [65/1999. (XII. 22.) EüM rendelet 5. §] foglaltak szerint kell elkészíteni. A jogszabály kifejti, hogy az egyéni védőeszköz juttatás szabályozása során a munkáltatónak milyen feladatokat kell elvégeznie.

Az Mvt. 54. § (8) bekezdése értelmében a kockázatértékelés elvégzése munkabiztonsági és munkaegészségügyi szaktevékenységnek minősül.

Az Mvt. önálló szakaszban külön hangsúlyozza [Mvt. 56. §], hogy a megfelelő képesítéssel rendelkező személy feladata különösen az egyéni védőeszköz juttatása belső rendjének meghatározása.

Önellenőrző kérdések

1. Soroljon fel néhányat a munkáltató, egyéni védőeszközök juttatásához kapcsolódó tevékenységei közül?

Válasz:

A munkáltató egyéni védőeszközök juttatásához kapcsolódó tevékenységei:

- a védőeszközök **kockázatértékelés** [Mvt. 54. § (2) bekezdés], **kockázatbecslés** alapján történő helyes megválasztása;
- a védőeszközök juttatása;
- ezeknek a munkáltatói szabályozásában történő rögzítése;
- a munkavállalóknak juttatott védőeszközök rendeltetésszerű használatra alkalmas állapotban tartása;
- a védőeszközök **rendeltetésszerű** használatának ellenőrzése és a **használat megkövetelése**;
a védőeszközt használó munkavállalóknak a rendeltetésszerű használatra való alkalmasságának megállapíttatása.

2. Milyen fő feladatokat kell meghatározni az egyéni védőeszközök juttatási rendjében?

Válasz:

Az egyéni védőeszközök juttatási rendjében meg kell határozni valamennyi feladatot – a beszerzéstől a selejtezésig, – az e feladatok végrehajtásáért **felelős személyeket** és a feladatok végrehajtására vonatkozó **határidőket** is: folyamatos és konkrét eseményekhez (például munkabaleset), illetve határnaphoz (például időszakos felülvizsgálat lejáratának napja) kötve.

3. Miket kell meghatározni, az egyéni védőeszköz juttatás és használat feltételeinek előírásakor?

Válasz:

Az egyéni védőeszköz juttatás és használat feltételeinek előírásakor **meg kell határozni munkahelyenként** (pl. karbantartó műhely), **munkakörönként** (pl. lánghegesztő, bőrkéző gépkezelő) azokat **a munkafolyamatokat** (pl. lánghegesztés, fadöntés motorfűrészsel), **technológiákat** (pl. FAM tevékenység, ipari alpintechika), **anyagokat** (pl. benzol, toluol), ahol egyéni védőeszköz biztosítása szükséges, illetve meg kell ítélni a fennálló kockázatok jellegét és mértékét.

4. Melyik jogszabály szerint kell elkészítenie a munkáltatónak, az egyéni védőeszköz juttatási és használati rendjének írásbeli szabályozását?

Válasz:

A munkáltató által elkészítendő írásbeli szabályozást, a vonatkozó rendeletben [65/1999. (XII. 22.) EüM rendelet 5. §] foglaltak szerint kell elkészíteni.

6. A kockázatértékelés lépései

Kulcsszavak (meghatározások)

Kóroki tényező, Expozíció,

A szükséges egyéni védőeszközök meghatározása kockázatértékelés alapján történik, melynek az elkészítése munkabiztonsági és munkaegészségügyi szaktevékenységnek minősül [Mvt. 54. § (2) bekezdés].

A foglalkozás-egészségügyi szolgáltatásról szóló 27/1995 (VII. 25.) NM rendelet 4. § (2) bekezdésének aa) pontja alapján **foglalkozás-egészségügyi szolgálat közreműködik a munkahelyi veszélyforrások feltárásában**. Ez a közreműködés azonban nem jelenti azt, hogy a munkáltató felelőssége bármilyen módon csökkenne [27/1995 NM rendelet 4. § (4) bekezdés]

4. § (4) Az (1) és (2) bekezdésben foglaltak nem érintik a munkáltatónak az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés megvalósításáért az Mvt.-ben meghatározott felelősségét.

Az általános kötelezettségét jelentő kockázatértékelés első lépésként elvégzett **veszélyazonosítás** eredményeként rendelkezésre áll, hogy a munkavégzésből és a munkakörülményekből milyen veszélyforrásokkal, milyen kóroki tényezőkkel kell számolni.

A további lépések a **veszélyjellemzés, expozícióbecslés**, majd erre épülve a kockázatjellemzés eredményeként megállapítható, hogy az adott munkahelyen a munkavállalók egészségét és biztonságát milyen **menyiségi és minőségi paraméterekkel jellemezhető kockázatok** érik. Ebből következik, hogy melyik okozhat olyan mértékű kockázatot, amely **kezelést (csökkentést, elkerülést) indokol**.

A foglalkozás-egészségügyi szolgálat orvosa szakmai tanácsai alapján kell meghatározni a védőeszköz használatának egészségi (egyéni) alkalmassági feltételeit, illetve annak egészségi korlátait. Egyrészt alapszolgáltatás szintű feladata, az egyéni védőeszközökkel kapcsolatos **tanácsadás**, a munkakörülmények és a munkavégzés egészségkárosító hatásainak vizsgálata, amely az egyéni védőeszközök használatának egészségi kérdéseit is magába foglalja.

Másrészt munkaegészségügyi szaktevékenységnek minősített feladatok ellátása körében **közreműködik az egyéni védőeszköz juttatásban** és annak munkahelyi kimunkálásához szükséges kockázatértékelés és a megelőzési **stratégia kidolgozásában**.

A munkába álláskor, vagy az időszakosan elvégzett orvosi alkalmassági vizsgálatok során a foglalkozás-egészségügyi alapszolgálat orvosa meghatározza, hogy a munkavállaló milyen megterhelésre képes, hogy szervezetének igénybevétele az optimálishoz közeli legyen.

A munkavállaló egyéni védőeszköz használatára való alkalmassági vizsgálatának elmulasztása, vagy a vizsgálat alapján az egyéni védőeszköz használatára alkalmatlanság megállapítása ellenére az adott védőeszköz használatával/viselésével történő foglalkoztatás **súlyos jogsértés**.

Amennyiben a foglalkozás-egészségügyi szolgálat orvosa megbetegedést vagy egészségre káros hatást, illetve biológiai határérték-túllépést észlel, a munkáltató köteles a kockázatbecslést újra elvégezni [Mvt. 54. § (3) szakasz].

Önellenőrző kérdések

1. Mi alapján történik a szükséges egyéni védőeszközök meghatározása?

Válasz:

A szükséges egyéni védőeszközök meghatározása **kockázatértékelés** alapján történik, melynek az elkészítése munkabiztonsági és munkaegészségügyi szaktevékenységnek minősül [Mvt. 54. § (2) bekezdés].

2. Melyek a kockázatértékelés fő lépései?

Válasz:

A kockázatértékelés első lépéseként elvégzett **veszélyazonosítás** eredményeként rendelkezésre áll, hogy a munkavégzésből és a munkakörülményekből milyen veszélyforrásokkal, milyen kóroki tényezőkkel kell számolni.

A további lépések a **veszélyjellemezés, expozícióbecslés**, majd erre épülve a **kockázatjellemezés** eredményeként megállapítható, hogy az adott munkahelyen a munkavállalók egészségét és biztonságát milyen mennyiségi és minőségi paraméterekkel jellemezhető kockázatok érik. Ebből következik, hogy melyik okozhat olyan mértékű kockázatot, amely kezelést (csökkentést, elkerülést) indokol.

3. Említsen néhány területet, ahol a foglalkozás-egészségügyi szolgálat orvosa közreműködik a szükséges egyéni védőeszközökkel kapcsolatosan?

Válasz:

A foglalkozás-egészségügyi szolgálat orvosa szakmai tanácsai alapján kell meghatározni a védőeszköz használatának egészségi (egyéni) alkalmassági feltételeit, illetve annak egészségi korlátait.

Alapszolgáltatás szintű feladata, az egyéni védőeszközökkel kapcsolatos **tanácsadás**, a munkakörülmények és a munkavégzés egészségkárosító hatásainak vizsgálata, amely az egyéni védőeszközök használatának egészségi kérdéseit is magába foglalja.

A munkaegészségügyi szaktevékenységnek minősített feladatok ellátása körében **közreműködik az egyéni védőeszköz juttatásban** és annak munkahelyi kimunkálásához szükséges kockázatértékelés és a megelőzési **stratégia kidolgozásában**

4. Mi alapján kerül meghatározásra, hogy a munkavállaló milyen megterhelésre képes?

Válasz:

A munkába álláskor, vagy az időszakosan elvégzett orvosi alkalmassági vizsgálatok során a foglalkozás-egészségügyi alapszolgálat orvosa meghatározza, hogy a munkavállaló milyen megterhelésre képes, hogy szervezetének igénybevétele az optimálisához közeli legyen.

A munkavállaló egyéni védőeszköz használatára való alkalmassági vizsgálatának elmulasztása, vagy a vizsgálat alapján az egyéni védőeszköz használatára alkalmatlanság megállapítása ellenére az adott védőeszköz használatával/viselésével történő foglalkoztatás **súlyos jogsértés**.

7. Egyéni védőeszközök kategóriái és legfontosabb ismérvei

Az egyéni védőeszközökről és a 89/686/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/425 rendeletében elsődlegesen nem a védőeszközöket kategorizálták, hanem azokat a kockázati kategóriákat (I., II., III.) határozták meg, amelyekkel szemben az egyéni védőeszközt szánták [2016/425 EU rendelet I. melléklet]. Az egyéni védőeszközöket ezen kockázati kategóriák szerint kell besorolni. Adott kategóriától függően, még a forgalomba hozatalukat megelőzően más és más megfelelésértékelési eljárásokkal kell igazolni, hogy az egyéni védőeszközök megfelelnek az alapvető egészségvédelmi és biztonsági követelményeknek [2016/425 EU rendelet II. melléklet].

A **legszigorúbb követelmények a III. kategóriába** tartozó kockázatok ellen védelmet biztosító egyéni védőeszközökre vonatkoznak, amelyek:

- a halálos kimenetelű balesetek;
- a súlyos, visszafordíthatatlan egészségkárosodást okozó hatások ellen védenek;
- és amelynél a gyártó vélelmezheti, hogy a felhasználó a közvetlen hatásokat nem tudja kellő időben felismerni.

Ilyen kockázatok pl.:

Egészségkárosító anyagok és keverékek; oxigénszegény környezet; fertőző anyagok; ionizáló sugárzás; legalább 100 °C -os környezeti levegőhöz hasonló hatást keltő magas hőmérsékletű környezetek; legfeljebb -50 °C -os környezeti levegőhöz hasonló hatást keltő alacsony hőmérsékletű környezetek; lezuhanás a magasból; áramütés és feszültség alatti munkavégzés; vízbefulladás; kézi láncfűrész általi vágás; nagynyomású folyadéksugár; lövedék általi sebesülés vagy késszúrás; ártalmas zaj.

Az **I. kategóriába** sorolt egyéni védőeszközök kizárólag az alábbi **minimális kockázatok** ellen nyújtanak védelmet:

Ilyen kockázatok pl.:

Felületi mechanikai sérülés; kis hatásfokú tisztítószerrel való érintkezés vagy vízzel való tartós érintkezés; legfeljebb 50 °C hőmérsékletű forró felületekkel való érintkezés; napfénynek való kitettség (a nap megfigyelésének kivételével) okozta szemsérülés; nem szélsőséges jellegű légköri körülmények.

A **II. kategória** az I. és a III. kategóriában felsoroltaktól eltérő kockázatokat foglalja magába [2016/425 EU rendelet I. melléklet].

Önellenőrző kérdések

1. Melyek az egyéni védőeszközök kategóriái és azok legfontosabb ismérvei?

Válasz:

I. kategória	Az ide sorolt egyéni védőeszközök kizárólag az alábbi minimális kockázatok ellen nyújtanak védelmet: Ilyen kockázatok pl.: felületi mechanikai sérülés; kis hatásfokú tisztítószerrel való érintkezés vagy vízzel való tartós érintkezés; legfeljebb 50 °C hőmérsékletű forró felületekkel való érintkezés; napfénynek való kitettség (a nap megfigyelésének kivételével) okozta szemsérülés; nem szélsőséges jellegű légköri körülmények.
III. kategória	A legszigorúbb követelmények kategóriájába tartozó kockázatok ellen védelmet biztosító egyéni védőeszközökre vonatkoznak, amelyek: • a halálos kimenetelű balesetek; • a súlyos, visszafordíthatatlan egészségkárosodást okozó hatások ellen védenek; • és amelynél a gyártó vélelmezheti, hogy a felhasználó a közvetlen hatásokat nem tudja kellő időben felismerni. Ilyen kockázatok pl.: egészségkárosító anyagok és keverékek; oxigénszegény környezet; fertőző anyagok; ionizáló sugárzás; legalább 100 °C -os környezeti levegőhöz hasonló hatást keltő magas hőmérsékletű környezetek; legfeljebb -50 °C -os környezeti levegőhöz hasonló hatást keltő alacsony hőmérsékletű környezetek; lezuhanás a magasból; áramütés és feszültség alatti munkavégzés; vízbefulladás; kézi láncfűrész általi vágás; nagynyomású folyadéksugár; lövedék általi sebesülés vagy késszúrás; ártalmas zaj.
II. kategória	az I. és a III. kategóriában felsoroltaktól eltérő kockázatokat foglalja magába

8. Egyéni védőeszközök megfelelőségértékelésének dokumentumai

Kulcsszavak (meghatározások)

EU-megfelelőségi nyilatkozat, EU-típusvizsgálati tanúsítvány, CE-jelölés,

2018. április 21-e előtt gyártott és 2019. április 21-e előtt forgalomba hozott egyéni védőeszközök esetében a gazdasági szereplőknek a 89/686/EGK Tanács irányelvében foglaltakat **meg kell feleltetniük** a 2016/425 EU rendeletnek (X. melléklet) és az abban foglaltak szerint kell eljárniuk. 2018. április 21-ét követően egyéni védőeszközt gyártani majd forgalomba hozni kizárólag az **2016/425 EU rendeletben** foglaltak szerint lehet.

A **munkáltató felelőssége**, hogy kizárólag olyan egyéni védőeszközt szerezzen be, amely rendelkezik EU-megfelelőségi nyilatkozattal, magyar nyelvű tájékoztatóval, valamint 2. és 3. kategóriájú egyéni védőeszköz esetében EU-típusvizsgálati tanúsítvánnyal.

EU-megfelelőségi nyilatkozatot [2016/425 EU rendelet 15. cikk] a gyártó köteles még a forgalomba hozatal előtt, valamennyi egyéni védőeszköz esetében kiállítani, ami egyben a forgalomba

hozatal egyik feltétele. A nyilatkozatot le kell fordítani annak a tagállamnak a nyelvére, amelyben az egyéni védőeszközt forgalomba hozzák, illetve rendelkeznie kell vele a munkáltatónak is

Az **EU-típusvizsgálati tanúsítvány** [2016/425 EU rendelet V. melléklet 6. pont] a megfelelőségértékelési tanúsítást végző, bejelentett szervezet által kiadott dokumentum, az egyéni védőeszköz, mint termék megfelelőségéről, amely egyben a forgalomba hozatal feltételét képezi. Az EU-típusvizsgálati tanúsítványt nem kötelező a forgalmazás során az egyéni védőeszköz mellé csatolni, azonban a felhasználó (munkáltató) kérésére a tanúsítató köteles elérhetővé tenni a másolatot.

Jelölések: Az egyéni védőeszközökön feltüntetett jól látható és olvasható azonosító jelöléseket, mutatókat lehetőség szerint harmonizált piktogramok vagy ábrák formájában kell feltüntetni.

CE-jelölés olyan jelölés, amellyel a gyártó jelzi, hogy az egyéni védőeszköz megfelel a jelölés elhelyezéséről rendelkező uniós harmonizációs jogszabály alkalmazandó követelményeinek [2016/425 EU rendelet 3. cikk 18 pont]. A gyártónak a 2016/425 EU rendelet követelményeinek megfelelő valamennyi egyéni védőeszközön el kell helyeznie azt.

Az CE-jelölés meglétét a munkáltatónak ellenőriznie kell.

Az egyéni védőeszközök megfelelőségértékelési tevékenységére kizárólag az a szervezet jogosult, melyet az Európai Bizottság a 425/2016 EU rendelet szerint nyilvántartásba vett, és az e célra kialakított honlapon bejelentett szervezetként közzétett.

Önellenőrző kérdések

1. Mi a munkáltató felelőssége, az egyéni védőeszközt beszerzésével kapcsolatban?

Válasz:

A munkáltató felelőssége, hogy kizárólag olyan egyéni védőeszközt szerezzen be, amely rendelkezik EU-megfelelőségi nyilatkozattal, magyar nyelvű tájékoztatóval, valamint 2. és 3. kategóriájú egyéni védőeszköz esetében EU-típusvizsgálati tanúsítvánnyal

2. Mi az EU-típusvizsgálati tanúsítvány?

Válasz:

Az **EU-típusvizsgálati tanúsítvány** [2016/425 EU rendelet V. melléklet 6. pont] a megfelelőségértékelési tanúsítást végző, bejelentett szervezet által kiadott dokumentum, az egyéni védőeszköz, mint termék megfelelőségéről, amely egyben a forgalomba hozatal feltételét képezi. Az EU-típusvizsgálati tanúsítványt nem kötelező a forgalmazás során az egyéni védőeszköz mellé csatolni, azonban a felhasználó (munkáltató) kérésére a tanúsítató köteles elérhetővé tenni a másolatot

3. Mi a CE-jelölés?

Válasz:

CE-jelölés olyan jelölés, amellyel a gyártó jelzi, hogy az egyéni védőeszköz megfelel a jelölés elhelyezéséről rendelkező uniós harmonizációs jogszabály alkalmazandó követelményeinek [2016/425 EU rendelet 3. cikk 18 pont]. A gyártónak a 2016/425 EU rendelet követelményeinek megfelelő valamennyi egyéni védőeszközön el kell helyeznie azt.

A CE-jelölés meglétét a munkáltatónak ellenőriznie kell.

9. Munkáltatók és munkavállalók kötelezettségei és jogosultságai

A munkáltató köteles

A veszélyforrások ellen védelmet nyújtó védőeszközöket meghatározni, azokkal a munkavállalókat ellátni, használatukra kioktatni és használatukat megkövetelni [Mvt. 42. § b) pont], továbbá munkavállalóknak a védőeszköz használatára/viselésére való **alkalmasságát orvosi vizsgálat**tal alátámasztani [33/1998 NM rendelet 14. melléklet]. Szükség esetén meg kell határozni a védőeszközök használatának **egészségi alkalmassági feltételeit**, valamint a védőeszköz használatának **egészségi korlátjait**.

A munkáltatónak biztosítania kell a védőeszközök rendeltetésszerű használhatóságát, a védőképesség megőrzését, a kielégítő higiénés állapotát, a szükséges tisztítását, karbantartását (javítását), szükség esetén a pótlását. A védőeszköz tisztántartásáról a munkáltató köteles gondoskodni [Mvt. 54. § (7) bekezdés g) pont].

A munkáltató semmilyen címen nem háríthat át a munkavállalóra költséget a védőeszköz juttatásával összefüggésben. A munkáltató folyamatosan és átruházhatatlan módon gondoskodik az egyéni védőeszköz védelmi képessége által nyújtott védelem fenntartásáról, ide értve a védőeszköz egészségügyi vagy higiénés kockázatának csökkentését is [Mvt. 2. § (2) bekezdés].

A munkavállaló köteles

a számára biztosított egyéni védőeszközt a **rendeltetésének megfelelően** használni [65/1999 EüM rendelet 8. § (1) bekezdés], megtanulni az egyéni védőeszköz használatának módját, és gondoskodni a tőle elvárható tisztításáról [Mvt. 60. § (1) bekezdés b) pont].

A munkavállaló jogosult

a munkáltató kötelezettségeinek teljesítését megkövetelni, és megtagadni a munkavégzést, ha azzal életét, egészségét vagy testi épségét közvetlenül és súlyosan veszélyezteti: ennek minősül a szükséges egyéni védőeszközök működésképtelensége, illetve azok hiánya is [Mvt. 63. § (2) bekezdés].

Önellenőrző kérdések

1. Említsen néhány munkáltatói kötelezettséget, az egyéni védőeszközökkel kapcsolatban!

Válasz:

A munkáltató köteles

A veszélyforrások ellen védelmet nyújtó védőeszközöket meghatározni, azokkal a munkavállalókat ellátni, használatukra kioktatni és használatukat megkövetelni [Mvt. 42. § b) pont], továbbá munkavállalóknak a védőeszköz használatára/viselésére való **alkalmasságát orvosi vizsgálat**tal alátámasztani [33/1998 NM rendelet 14. melléklet]. Szükség esetén meg kell határozni a védőeszközök használatának **egészségi alkalmassági feltételeit**, valamint a védőeszköz használatának **egészségi korlátjait**.

A munkáltatónak biztosítania kell a védőeszközök rendeltetésszerű használhatóságát, a védőképesség megőrzését, a kielégítő higiénés állapotát, a szükséges tisztítását, karbantartását (javítását), szükség esetén a pótlását. A védőeszköz tisztántartásáról a munkáltató köteles gondoskodni [Mvt. 54. § (7) bekezdés g) pont].

A munkáltató semmilyen címen nem háríthat át a munkavállalóra költséget a védőeszköz juttatásával összefüggésben. A munkáltató folyamatosan és átruházhatatlan módon gondoskodik az egyéni védőeszköz védelmi képessége által nyújtott védelem fenntartásáról, ide értve a védőeszköz egészségügyi vagy higiénés kockázatának csökkentését is [Mvt. 2. § (2) bekezdés].

2. Említsen néhány munkavállalói kötelezettséget, az egyéni védőeszközökkel kapcsolatban!

Válasz:

A munkavállaló köteles

a számára biztosított egyéni védőeszközt a **rendeltetésének megfelelően** használni [65/1999 EüM rendelet 8. § (1) bekezdés], megtanulni az egyéni védőeszköz használatának módját, és gondoskodni a tőle elvárható tisztításáról [Mvt. 60. § (1) bekezdés b) pont].

3. Milyen jogosultsága van a munkavállalónak, az egyéni védőeszközökkel kapcsolatban!

Válasz:

A munkavállaló jogosult

a munkáltató kötelezettségeinek teljesítését megkövetelni, és megtagadni a munkavégzést, ha azzal életét, egészségét vagy testi épségét közvetlenül és súlyosan veszélyezteti: ennek minőségül a szükséges egyéni védőeszközök működőképтелensége, illetve azok hiánya is [Mvt. 63. § (2) bekezdés].

10. Az egyéni védőeszköz használat szabályainak munkáltatói oktatása

Kulcsszavak (meghatározások)

Előzetes munkavédelmi oktatás, Ismétlődő munkavédelmi oktatás, Rendkívüli munkavédelmi oktatás,

Az egyéni védőeszközökhöz kapcsolódó munkavédelmi

- **oktatás célja:**

A munkavállaló az egyéni védőeszközzel történő munkavégzéshez szükséges ismereteket a készség és jártaság szintjén elsajátítsa. (A szükséges ismeretek megszerzéséig a munkavállaló önállóan nem foglalkoztatható.)

- **az oktatás oka:**

pl. munkába állás, munkahely vagy munkakör megváltozása, az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek megváltozása, munkaeszköz átalakítása, új munkaeszköz üzembe helyezése, új technológia bevezetése),

- **az oktatás jellege:**

- **előzetes** munkavédelmi oktatás,

Ennek során a munkáltató előzetesen tájékoztatja a munkavállalót azoknak a kockázatoknak a jellegéről és mértékéről, amelyekkel szemben az egyéni védőeszköz használata megvédi; továbbá gondoskodik arról, – szükség esetén gyakorlati képzéssel, – hogy a munkavállaló megtanulja az egyéni védőeszköz **rendeltetésszerű használatát** [65/1999 EüM rendelet 4. § (6) bekezdés].

- **ismétlődő** munkavédelmi oktatás,

A munkavédelmi oktatás gyakoriságát a munkáltató belső szabályozásában maga határozza meg, azonban az nem lehet jogszabállyal ellentétes

- **rendkívüli** munkavédelmi oktatás;

a munkáltatónak olyan indokok fennállása esetén kell elrendelnie, amely igényli a munkavállalók új ismerethez juttatását, illetve valamilyen esemény (például kvázibaleset, munkabaleset, foglalkozási megbetegedés, új veszélyes anyag használatának bevezetése) bekövetkezéséből levonható tanúságok összegzését az ok-okozati események feltárásával.

- **az oktatás előírt tartalma:**

pl. új egyéni védőeszköz bevezetése, Biztonsági Adatlap tartalmának változása, határértékek változása

Önellenőrző kérdések

1. Mi az egyéni védőeszközökhöz kapcsolódó munkavédelmi oktatás célja?

Válasz:

Az egyéni védőeszközökhöz kapcsolódó munkavédelmi **oktatás célja:**

A munkavállaló az egyéni védőeszközzel történő munkavégzéshez szükséges ismereteket a készség és jártaság szintjén elsajátítsa. (A szükséges ismeretek megszerzéséig a munkavállaló önállóan nem foglalkoztatható.)

2. Mi az egyéni védőeszközökhöz kapcsolódó munkavédelmi oktatás oka?

Válasz:

Az egyéni védőeszközökhöz kapcsolódó munkavédelmi oktatás **oka**:

pl. munkába állás, munkahely vagy munkakör megváltozása, az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek megváltozása, munkaeszköz átalakítása, új munkaeszköz üzembe helyezése, új technológia bevezetése),

3. Milyen jellegű lehet az egyéni védőeszközökhöz kapcsolódó munkavédelmi oktatás?

Válasz:

Az egyéni védőeszközökhöz kapcsolódó munkavédelmi oktatás **jellege**:

- **előzetes** munkavédelmi oktatás,
Ennek során a munkáltató előzetesen tájékoztatja a munkavállalót azoknak a kockázatoknak a jellegéről és mértékéről, amelyekkel szemben az egyéni védőeszköz használata megvédi; továbbá gondoskodik arról, – szükség esetén gyakorlati képzéssel, – hogy a munkavállaló megtanulja az egyéni védőeszköz **rendeltetésszerű használatát** [65/1999 EüM rendelet 4. § (6) bekezdés].
- **ismétlődő** munkavédelmi oktatás,
A munkavédelmi oktatás gyakoriságát a munkáltató belső szabályozásában maga határozza meg, azonban az nem lehet jogszabállyal ellentétes
- **rendkívüli** munkavédelmi oktatás;
a munkáltatónak olyan indokok fennállása esetén kell elrendelnie, amely igényli a munkavállalók új ismerethez juttatását, illetve valamilyen esemény (például kvázibaleset, munkabaleset, foglalkozási megbetegedés, új veszélyes anyag használatának bevezetése) bekövetkezéséből levonható tanúságok összegzését az ok-okozati események feltárásával.

4. Például mit tartalmaz, az egyéni védőeszközökhöz kapcsolódó munkavédelmi oktatás?

Válasz:

Az egyéni védőeszközökhöz kapcsolódó munkavédelmi oktatás **előírt tartalma** lehet pl.:

új egyéni védőeszköz bevezetése, Biztonsági Adatlap tartalmának változása, határértékek változása.

11. Egyéni védőeszköz használatával összefüggő munkabaleset

Az egyéni védőeszközt a munkáltatónak soron kívül ellenőriznie kell, ha a rendeltetésszerű alkalmazása során közvetlenül veszélyeztette a munkavállaló egészségét és biztonságát, vagy ezzel összefüggésben munkabaleset következett be. Az ellenőrzés elvégzéséig az adott egyéni védőeszköz használatát meg kell tiltani.

Az ellenőrzés elvégzése – a veszélyeztetés jellegétől függően – munkabiztonsági, illetve munkaegészségügyi szaktevékenységnek minősül [Mvt. 23. § (2) bekezdés].

12. Munkáltatók dokumentációs kötelezettségei és az egyéni védőeszközök dokumentumai

A munkáltató köteles dokumentálni és naprakészen nyilvántartani az egyéni védőeszköz juttatásával kapcsolatos tevékenységét; saját feladatainak nyomon követhetősége érdekében, valamint azért, hogy az ellenőrzést végző hatóság kérelmére igazolni tudja a feladatok ellátását:

A teljesség igénye nélkül ide tartoznak a következők:

- a kockázatbecslés, a kockázatértékelés és kockázatkezelés adatai;
- az egyéni védőeszköz kiválasztására vonatkozó adatok;
- a megengedett értékekkel szabályozott munkahelyi kóroki tényezőkkel kapcsolatos munkahigiénés vizsgálatok, mérési eredmények;
- az egyéni védőeszköz juttatás rendje a mentési tervre is kiterjedően;
- a munkabiztonsági és munkaegészségügyi szaktevékenységet végző személyek által alkotott vélemények, megállapítások, ajánlások;
- a munkavállaló orvosi igazolása az adott egyéni védőeszköz használhatóságáról;
- az egyéni védőeszközre vonatkozó oktatás és gyakoroltatás dokumentálása;
- soron kívüli ellenőrzés dokumentálása;
- az időszakos felülvizsgálatok dokumentálása;
- a tisztítások, karbantartások dokumentálása;
- kötélnapló vezetése;
- a selejtezések dokumentumai;
- munkabaleset esetén az egyéni védőeszköz vizsgálatának dokumentumai;
- a munkahelyről történő elvitel írásbeli engedélye.

Önellenőrző kérdések

1. Említsen néhány, az egyéni védőeszközökkel kapcsolatos dokumentálási feladatot?

Válasz:

A munkáltató köteles dokumentálni és naprakészen nyilvántartani az egyéni védőeszköz juttatásával kapcsolatos tevékenységét; saját feladatainak nyomon követhetősége érdekében, valamint azért, hogy az ellenőrzést végző hatóság kérelmére igazolni tudja a feladatok ellátását:

A teljesség igénye nélkül ide tartoznak a következők:

- a kockázatbecslés, a kockázatértékelés és kockázatkezelés adatai;
- az egyéni védőeszköz kiválasztására vonatkozó adatok;

- a megengedett értékekkel szabályozott munkahelyi kóroki tényezőkkel kapcsolatos munkahigiénés vizsgálatok, mérési eredmények;
- az egyéni védőeszköz juttatás rendje a mentési tervre is kiterjedően;
- a munkabiztonsági és munkaegészségügyi szaktevékenységet végző személyek által alkotott vélemények, megállapítások, ajánlások;
- a munkavállaló orvosi igazolása az adott egyéni védőeszköz használhatóságáról;
- az egyéni védőeszközre vonatkozó oktatás és gyakoroltatás dokumentálása;
- soron kívüli ellenőrzés dokumentálása;
- az időszakos felülvizsgálatok dokumentálása;
- a tisztítások, karbantartások dokumentálása;
- kötélnapló vezetése;
- a selejtezések dokumentumai;
- munkabaleset esetén az egyéni védőeszköz vizsgálatának dokumentumai;
- a munkahelyről történő elvitel írásbeli engedélye

13. Egyéni védőeszközre vonatkozó ellenőrzések és felülvizsgálatok

A munkáltató ellenőrzésének ki kell terjednie

- az egyéni védőeszközök állapotára (pl. ön maga ne idézzon elő további veszélyt, törésekre, repedésekre, avulási időre);
- rendeltetésszerű használatára (pl. igazítás elvégzése után illeszkedjen a viselőjére);
- biztonsági szín- és alakjelek meglétének és azok jól látható elhelyezkedésének vizsgálatára;
- a szükséges dokumentációk meglétére.

Az ellenőrzés – a veszélyeztetés jellegétől függően – **munkabiztonsági, illetve munkaegészségügyi szaktevékenységnek** minősül. A munkáltató kötelessége, hogy a vonatkozó biztonsági szabályzatokban és műszaki szabványokban foglaltak szerint az egyéni védőeszközök **időszakos felülvizsgálatának** elvégzéséről – a megadott határnápig – gondoskodjon.

Néhány példa, az egyéni védőeszközök időszakos felülvizsgálatának elvégzéséről:

Egyéni védőeszköz	Normatív dokumentum	Időszakos felülvizsgálat elvégzésének ciklusideje (maximum)	Ki végezheti el az időszakos felülvizsgálatot?
Alpintechnika során használt felszerelések és egyéni védőeszközök	11/2003 (IX.12) FMM rendelet – alpintechnikai biztonsági szabályzat	6 hónap [14. § (2)]	„a vonatkozó dokumentáció szerint”; általában a gyártó vagy a gyártó által dokumentáltan kiképzett, kompetens személy

Leesés elleni egyéni védőeszközök	MSZ EN 365 a használatra, a karbantartásra, az időszakos vizsgálatra, a javításra, a megjelölésre, a csomagolásra vonatkozó általános követelmények szabványa.	12 hónap [4.4 b]	a gyártó vagy a gyártó által dokumentáltan kiképzett, kompetens személy
Villamos berendezések üzemeltetése során használt egyéni védőeszközök – munkahelyzet beállító derékvédő – teljes testhevederzet – rögzítőkötelek, mentőeszközök – mászószerszám	MSZ 1585 Villamos berendezések üzemeltetése (EN 50110 és nemzeti kiegészítései)	6 havonta [4.6.102.7]	
Emelőberendezések önmentő készülék mentőkötelek	47/1999 (VIII. 4.) GM rendelet Emelőgép Biztonsági Szabályzat kiadásáról III. fejezet Emelőberendezések	6 havonta [III. fejezet 3.4.7.]	
Villamosan szigetelőanyagú védőkesztyűk	MSZ EN 60903 Feszültség alatti munkavégzés. Szigetelőanyagú kesztyűk	max. 6 hónap [E5]	
Légzésvédelmi egyéni védőeszközök	MSZ EN 132 – MSZ EN 138 szabványsorozat	12 hónap (a legtöbb légzésvédő eszköz esetén a használatban töltött idő alapján írják elő a vizsgálat gyakoriságát.)	

Az időszakos felülvizsgálatok leghosszabb időközeit jogszabályok, szabványok és a gyártók határozzák meg. Az időszakos felülvizsgálatokat kizárólag a gyártók illetve az általuk kiképzett, kompetens személyek végezhetik el.

Az időszakos felülvizsgálatot azokra az egyéni védőeszközökre is ki kell terjeszteni, amelyet a munkavállalók nem használtak, így például a tárolt egyéni védőeszközökre is.

Az időszakos felülvizsgálat elvégzését jegyzőkönyvvel kell igazolni.

Önellenőrző kérdések

1. Egyéni védőeszközre vonatkozó ellenőrzések és felülvizsgálatok során, a munkáltató ellenőrzésének mire kell kiterjednie?

Válasz:

A munkáltató ellenőrzésének ki kell terjednie

- az egyéni védőeszközök állapotára (pl. önmaga ne idézzon elő további veszélyt, törésekre, repedésekre, avulási időre);
- rendeltetésszerű használatára (pl. igazítás elvégzése után illeszkedjen a viselőjére);
- biztonsági szín- és alakjelek meglétének és azok jól látható elhelyezkedésének vizsgálatára;
- a szükséges dokumentációk meglétére

2. Az egyéni védőeszközre vonatkozó ellenőrzés milyen szaktevékenységnek minősül?

Válasz:

Az ellenőrzés – a veszélyeztetés jellegétől függően – **munkabiztonsági, illetve munkaegészségügyi szaktevékenységnek** minősül.

A munkáltató kötelessége, hogy a vonatkozó biztonsági szabályzatokban és műszaki szabványokban foglaltak szerint az egyéni védőeszközök **időszakos felülvizsgálatának** elvégzéséről – a megadott határnápig – gondoskodjon.

3. Kik végezhetik el az egyéni védőeszközök időszakos felülvizsgálatát?

Válasz:

Az időszakos felülvizsgálatok leghosszabb időközzeit jogszabályok, szabványok és a gyártók határozzák meg.

Az időszakos felülvizsgálatokat kizárólag a gyártók illetve az általuk kiképzett, kompetens személyek végezhetik el.

14. Avulás, előregedés, elhasználódás

A védőeszköz személyes használatra szolgál, kihordási ideje nincs [65/1999 EüM rendelet 4. § (4) bekezdés].

A védőeszköznek **a védelmet** (például vegyi anyagok expozíciója ellen) a **használat teljes időtartama alatt** biztosítania kell.

A munkáltató karbantartás, tisztítás, javítás vagy csere útján gondoskodik arról, hogy a védőeszköz használható, valamint megfelelő higiénés állapotban legyen. Amennyiben olyan védőeszköz kerül kiadásra, amely az elhasználódás után veszélyes hulladéknak számít, a munkáltató köteles gondoskodni a selejtezésről, a tárolásról, és a megsemmisítésről. [65/1999 EüM rendelet 4. § (5) bekezdés, 7. §]

Amennyiben egy új egyéni védőeszköz teljesítményét jelentősen befolyásolhatja az **előregedés**, minden forgalomba hozott egyéni védőeszközön, valamint azok csomagolásán letörölhetetlenül és egyértelműen fel kell tüntetni a gyártás évét és hónapját és/vagy – amennyiben lehetséges – a lejárati évét és hónapját [2016/425 EU rendelet, II. melléklet, 2.4.].

Amennyiben a gyártó által javasolt tisztítási eljárás rendszeres alkalmazása következtében bekövetkező előregedés szembetűnően és gyorsan megváltoztatja az egyéni védőeszköz teljesítményét, a gyártónak lehetőség szerint minden forgalomba hozott egyéni védőeszközön el kell helyezni egy jelölést, amely arról tájékoztat, hogy az eszközön legfeljebb hány tisztítási művelet végezhető újabb vizsgálat vagy leselejtezés előtt. Amennyiben nem helyeznek el ilyen jelölést, az említett információkat a gyártói utasításokban kell közölni. Például egy védőruha a védelmi képességét annyi mosási vagy vegytisztítási ciklus eléréséig tartja meg, ahány ciklust a ruha gyártója vállalt.

A légzésvédő egyéni védőeszközök esetében a meghatározott használhatósági idő túllépése életveszélyt jelent(het).

Az **egyszer használatos egyéni védőeszközök** nem tisztíthatók, illetve felhasználási területüktől függően az első használatot követően ismételt nem vehetők használatba.

Önellenőrző kérdések

1. Mennyi a személyes használatra szolgáló védőeszközök, kihordási ideje?

Válasz:

A védőeszköz személyes használatra szolgál, kihordási ideje **nincs** [65/1999 EüM rendelet 4. § (4) bekezdés].

A védőeszköznek **a védelmet** (például vegyi anyagok expozíciója ellen) a **használat teljes időtartama alatt** biztosítania kell.

2. Mi a teendő abban az esetben, ha egy új egyéni védőeszköz teljesítményét jelentősen befolyásolhatja az előregedés?

Válasz:

Amennyiben egy új egyéni védőeszköz teljesítményét jelentősen befolyásolhatja az előregedés, minden forgalomba hozott egyéni védőeszközön, valamint azok csomagolásán letörölhetetlenül és egyértelműen fel kell tüntetni a gyártás évét és hónapját és/vagy – amennyiben lehetséges – a lejárati évét és hónapját [2016/425 EU rendelet, II. melléklet, 2.4.].

Amennyiben a gyártó által javasolt tisztítási eljárás rendszeres alkalmazása következtében bekövetkező előregedés szembetűnően és gyorsan megváltoztatja az egyéni védőeszköz teljesítményét, a gyártónak lehetőség szerint minden forgalomba hozott egyéni védőeszközön el kell helyeznie egy jelölést, amely arról tájékoztat, hogy az eszközön legfeljebb hány tisztítási művelet végezhető újabb vizsgálat vagy leselejtezés előtt. Amennyiben nem helyeznek el ilyen jelölést, az említett információkat a gyártói utasításokban kell közölni.

Például egy védőruha a védelmi képességét annyi mosási vagy vegytisztítási ciklus eléréséig tartja meg, ahány ciklust a ruha gyártója vállalt.

3. Mi az „alapszabály”, az egyszer használatos egyéni védőeszközök tisztítására, és használatára vonatkozóan?

Válasz:

Az **egyszer használatos egyéni védőeszközök** nem tisztíthatók, illetve felhasználási területüktől függően az első használatot követően ismételten nem vehetők használatba.

15. Komplex egyéni védőeszközök

Számos tevékenység során többszörös veszély áll fent, amely több védekezési módot tehet szükségessé. Ebben az esetben a munkavállalót érő, minden egyes kockázati tényezőre, illetőleg ezek együttes hatásával szemben védelmet nyújtó védőeszközt kell meghatározni. Ügyelni kell a nem kívánatos kölcsönhatások elkerülésére. (például: ha a légzésvédő álarc pántja a hallásvédő tömítése alatt fut, a szemüveg beakadhat a félálarcba, vagy ha a légzésvédő megnehezíti a védősisak helyes használatát.)

Több kockázat egyidejű jelenléte esetén célszerű **valamennyi kockázattal szemben védelmet nyújtó, úgynevezett komplex egyéni védőeszközt biztosítani.** (például: egy védősisak oldhatatlan kapcsolattal egybeépített szemvédelemmel és hallásvédelemmel.)

A komplex egyéni védőeszközök egyik legnagyobb előnye, hogy a munkavállaló a számára szükséges védelem egy részét sem tudja kiiktatni.

A komplex egyéni védőeszközök védelmi képességének jelölése azoknak a szabványoknak és az általuk külön-külön meghatározott jelöléseknek az összesítésével történik.

Önellenőrző kérdések

1. Milyen védőeszközt célszerű biztosítani, több kockázat egyidejű jelenléte esetén?

Válasz:

Több kockázat egyidejű jelenléte esetén célszerű valamennyi kockázattal szemben védelmet nyújtó, úgynevezett komplex egyéni védőeszközt biztosítani. (például: egy védősisak oldhatatlan kapcsolattal egybeépített szemvédelemmel és hallásvédelemmel.)

A komplex egyéni védőeszközök egyik legnagyobb előnye, hogy a munkavállaló a számára szükséges védelem egy részét sem tudja kiiktatni.

16. Leggyakrabban alkalmazott egyéni védőeszközök

16.1. Fej védelmét szolgáló egyéni védőeszközök

A fejet védő eszközöknek az agy-koponyát kell védeniük elsősorban mechanikai veszélyekkel, szemben, mint pl. váratlan nagy energiájú és gyorsulású, szabadon leeső, zuhanó hegyes vagy tompa tárgyak ütése. Más esetekben alacsony, szűk térben való munkavégzés, mozgás közben helytelenül elhelyezett kiálló tárgyakba maga a munkavállaló beütheti a fejét, ennek következtében a homlokra, halántékra vagy a koponyaalapra ható ütésnek lehet kitéve.

A fejjvédő eszközök védelmi szintjét és védőképességének fokozatát ütéselnyelő képességük határozza meg.

Minden **sisakot** el kell látni **sajtott** vagy **rábélyegzett** jelöléssel, amelynek legalább a következőket kell tartalmaznia:

- a vonatkozó szabvány hivatkozási száma;
- CE-jelölés;
- a gyártó neve vagy azonosító jele;
- a gyártás éve és negyedéve (hónapja);
- a sisak típusa (a héjon és a hevederzeten is fel kell tüntetni);
- a sisakhéj anyagának rövidítése;
- a konfekcióméret vagy a mérettartomány (cm-ben), melyet a héjon és a belső felszerelésen is fel kell tüntetni.

A védősisak kísérő dokumentációjában, a **tájékoztatóban** az alábbi adatokat **kötelező megadni**:

- A gyártó neve és címe;
- A beállításra, illesztésre, használatra vonatkozó előírások;
- A megfelelő tartozékok és pótalkatrészek leírása;
- A tisztításhoz, karbantartáshoz vagy fertőtlenítéshez javasolt anyagok, amelyek nem károsítják a sisakot és annak viselőjét;
- Azoknak a választható követelményeknek a jellemzői, amelyeket a sisak kielégít (ld. 6. táblázat);
- Útmutatást a sisak használatának korlátozásáról a várható kockázatoknak megfelelően;
- A sisak és alkatrészeinek elavulási idejére vagy időtartamára vonatkozó információk;
- A sisak szállítására alkalmas csomagolás típusára vonatkozó információk.

Vásárlás előtt a gyártás idejéről mindig tájékozódni kell.

Önellenőrző kérdések

1. Milyen jelöléssel kell ellátni a védősisakot?

Válasz:

Minden **sisakot** el kell látni **sajtott** vagy **rábélyegzett** jelöléssel, amelynek legalább a következőket kell tartalmaznia:

- a vonatkozó szabvány hivatkozási száma;
- CE-jelölés;
- a gyártó neve vagy azonosító jele;

- a gyártás éve és negyedéve (hónapja);
- a sisak típusa (a héjon és a hevederzeten is fel kell tüntetni);
- a sisakhéj anyagának rövidítése;
- a konfekcióméret vagy a mérettartomány (cm-ben), melyet a héjon és a belső felszerelésen is fel kell tüntetni.

2. Milyen adatokat kell megadni a védősisak kísérő dokumentációjában, tájékoztatóban?

Válasz:

A védősisak kísérő dokumentációjában, a **tájékoztatóban** az alábbi adatokat **kötelező megadni**:

- A gyártó neve és címe;
- A beállításra, illesztésre, használatra vonatkozó előírások;
- A megfelelő tartozékok és pótalkatrészek leírása;
- A tisztításhoz, karbantartáshoz vagy fertőtlenítéshez javasolt anyagok, amelyek nem károsítják a sisakot és annak viselőjét;
- Azoknak a választható követelményeknek a jellemzői, amelyeket a sisak kielégít (ld. 6. táblázat);
- Útmutatást a sisak használatának korlátozásáról a várható kockázatoknak megfelelően;
- A sisak és alkatrészeinek elavulási idejére vagy időtartamára vonatkozó információk;
- A sisak szállítására alkalmas csomagolás típusára vonatkozó információk.

Vásárlás előtt a gyártás idejéről mindig tájékozódni kell

16.2. Szem és arc védelmét szolgáló egyéni védőeszközök

A szem-és arcvédő egyéni védőeszközök az alábbi kockázatok ellen nyújtanak védelmet:

Fizikai veszélyforrások

- mechanikai hatások
- természetes és mesterséges (optikai) sugárzások
- vagy ezek bármilyen kombinációja.

Veszélyes anyagok

- folyadékcseppei, permetje és ködje;
- gőzei, gázai;
- porai

A szemvédő eszközöket (védőszemüveg, különféle arcvédők, kézi-, sisakra szerelhető arcvédő pajeszok) védelmi szintjük és védelmi képességük alapján egyidejűleg több védelmi osztályba és fokozatba sorolják, amelyeket betű- és számjelekkel külön-külön jelölnek a látómezőn és/vagy a kereken.

A védőszemüvegek ép látószervű emberek számára készülnek, azonban ma már a látáskorrekciót igénylő felhasználók számára némelyeket dioptriával is ellátnak.

Valamennyi szemvédő eszköz kiválasztásánál figyelemmel kell lenni az optikai tulajdonságaira (gömbi fénytörő képesség, asztigmatikus hatás és prizmahatás).

Biztosítani kell a látószerv védelmét a nem koherens mesterséges optikai sugárzási források (ultraibolya sugárzás, látható fény, infravörös sugárzás) szemet érő heveny vagy krónikus hatásainak a megelőzése érdekében. Szűrőhatású védőszemüveg szükséges továbbá minden olyan munkavégzésnél, ahol olyan eszközöket kell használni, amelyek fényerősítést vagy sugárzást eredményeznek. Szűrőhatású szemlencse szükséges napfény-sugárzás (gépjárművezetés, kültéri munkavégzés) esetében, amikor a napfény vakító, amely a szem fáradását is okozza.

Hegesztés során használandó egyéni védőeszköz

A különböző hegesztési eljárásokhoz - a kisugárzott energia és annak spektrális eloszlása függvényében - különböző védőfokozatú szűrőüveggel ellátott egyéni védőeszköz használata szükséges.

A hegesztési célra alkalmazható szűrők skálaszáma - kódszámot nem - csak a **fényfokozat számot tartalmazza**.

A hegesztő szűrőnél a biztonságos kiválasztás érdekében a hegesztési technológiai műveletnek megfelelő sugárzás szerint jelölik meg a szükséges szűrőfokozatot. Hegesztéskor, illetve az azt követő salakozás, tisztítás stb. során a védőeszköznek biztosítani kell a szem mechanikai behatások elleni védelmét is.

A hegesztőpajzsok

alkalmazási területe elsősorban az ívhegesztés és plazmavágás, ahol az arc védelmét is biztosítani kell a kb. 3600 °C hőmérséklet, a megolvadt fém fröccsenése és az elektromágneses sugárzás ellen. Multifunkcionális eszköz az elektrooptikai szűrőt tartalmazó **automata sötétedésű hegesztő pajzs**.

Lézerkezelő szemvédők

a lézerek beállítási és kezelési műveletei közben használatosak. Ezek a szemüvegek nem alkalmasak közvetlenül lézersugárba nézésre. Lézersugárzás elleni szemvédők szolgálnak a lézer berendezéssel dolgozók védelmére, 180 nm-től – 1000 µm-ig terjedő spektrumtartományú sugárzásnak véletlenszerűen a szembe jutásával szemben.

A szemvédő eszközök mechanikai védelmi fokozatai:

Ütések, különböző nagyságú energiával kirepülő szilárd részecskék becsapódása, például kézi munkaműveletek esetében, ahol pattanó részecskék kerülhetnek a levegőbe (kőfaragás); vagy elektromos meghajtású munkaeszközök használatakor, ahol fémforgács veszélyeztetheti a látószervet.

A szemvédők, arcvédők és szemüvegek mechanikai szilárdságának jellemzésére az ellenálló képesség szolgál, amelyet különböző energiájú ütközés hatására károsodás nélkül elviselnek [MSZ EN 166].

Veszélyes vegyi anyagokkal, biológiai hatásokkal szembeni védelem

A szemet irritáló, az arc bőrére jutva irritáló, allergizáló, szenzibilizáló fröccsenő **veszélyes anyagokkal/készítményekkel szemben** az egész arcot lefedő homlokvédős arcvédő választható. Alkalmazható a jelzett vegyszerek lefejtésénél, növényvédő szer felhasználás bizonyos eseteiben.

A látószerv védelme **biológiai kóroki tényezők esetében**, úgymint biológiailag aktív anyagot - baktériumot, vírust - tartalmazó porok, cseppek, szilárd és folyadék fázisú aeroszolok expozíciója során megegyezik a veszélyes anyagokkal szemben alkalmazható szemvédő eszközökkel.

Több felhasználási területre alkalmas keretek jelölése

A szabvány számát (MSZ EN 166) a kereteken és a csomagoláson is kell feltüntetnie a gyártónak, de a szemlencsén nem.

Fontos hangsúlyozni, hogy a képernyős munkahelyeken használt, **éles látást biztosító szemüveg nem egyéni védőeszköz.**

Fontos tudni, hogy a **légzésvédő teljes álarc egyúttal a látószerv védelmét is ellátja**, így a légzésvédő látómezejére a szemvédő eszközök ismérvei az irányadók

Önellenőrző kérdések

1. Milyen kockázatok ellen nyújtanak védelmet a szem-és arcvédő egyéni védőeszközök?

Válasz:

A szem-és arcvédő egyéni védőeszközök az alábbi kockázatok ellen nyújtanak védelmet:

Fizikai veszélyforrások

- mechanikai hatások
- természetes és mesterséges (optikai) sugárzások
- vagy ezek bármilyen kombinációja.

Veszélyes anyagok

- folyadékseppjei, permetje és ködje;
- gőzei, gázai; porai

2. A képernyős munkahelyeken használt, éles látást biztosító szemüveg, egyéni védőeszköznek számít-e?

Válasz:

Nem. Az éles látást biztosító szemüveg nem egyéni védőeszköz.

3. A légzésvédő teljes álarc ellátja-e egyúttal a látószerv védelmét is?

Válasz:

Igen. A légzésvédő teljes álarc egyúttal a látószerv védelmét is ellátja, így a légzésvédő látómezejére a szemvédő eszközök ismérvei az irányadók.

16.3. Hallás védelmét szolgáló egyéni védőeszközök

Kulcsszavak (meghatározások)

Hangcsillapítás, Csillapítás mérték, Hallásvédő fül dugók, Hallásvédő fültok, Hallásvédő sisak,

A halláskárosodás kialakulását nagymértékben elősegíti az impulzusos zaj. Ennek jellemzője a gyorsan növekvő, rövid ideig tartó 5-10 dB-nél nagyobb zajszint változások.

Ha a zajexpozícióból eredő kockázatot más intézkedéssel nem lehet megelőzni, akkor a munkavállalót megfelelő zajcsökkentő tulajdonságokkal rendelkező és a hallószervhez megfelelően illeszkedő egyéni hallásvédő eszközzel kell ellátni [66/2005 EüM rendelet].

80 dB-t meghaladó zajszint esetén a munkáltató köteles hallásvédelmi egyéni védőeszközt biztosítani; aminek a viselése 85 dB-t meghaladó zajszint esetén kötelező

A hallásvédő eszközök védelmi képességének szintje: **a hangcsillapítás.**

Az egyes védőeszközök hangcsillapítását meghatározott frekvenciasávokban (oktávsávokban) külön-külön mért hangnyomásszint különbségekkel, dB-ben kifejezve állapítják meg.

A **csillapítás mértékét** SNR (Single Number Rating = Egyszerűsített Zajszint Csökkentés) egyetlen számmal jelölik. Más megfogalmazásban, az SNR az adott hallásvédő eszköznek a gyártó által megadott átlagos védelmi értéke, a védőeszköz legalább 80%-os szinten számított csillapítása, dB-ben kifejezve [66/2005 EüM rendelet].

Mivel hallásvédő eszközök a **mély hangokat kevésbé csillapítják**, mint a magas frekvenciájú összetevőket, ezért a megfelelő egyéni védőeszköz kiválasztásához a **zajszint értékén** kívül ismerni kell annak **frekvencia spektrumát** is. Ezeket az értékeket a legkisebb csomagolási egységeken (fültoknál egyenként, fül dugóknál a gyűjtő csomagoláson) és a tájékoztatóban is fel kell tüntetni.

A hallásvédő eszköz védelmi képességét (az SNR értéket) a gyártónak szintén fel kell tüntetnie a tájékoztatóban.

A megfelelő egyéni védőeszköz kiválasztásának szempontjai:

- Munkahelyi környezet és a munkafolyamat;
- Zajcsillapítási követelmény;
- Viselési komfort;
- A dolgozó egészségügyi alkalmassága;
- A hallásvédő illeszkedése más védőeszközökhöz;

A **hallásvédő fül dugók** a külső hallójáratban elhelyezett egyszer használatos vagy többszöri használatra alkalmas védőeszközök. Használhatók más egyéni védőeszközzel együtt, megfelelnek meleg, nedves munkakörnyezetben és zárt (szűk) munkaterületeken.

A nem elasztikus fül dugók kiválasztása előtt szükség szerint fül-orr-gégészeti otoszkópos vizsgálattal kell meghatározni a megfelelő méretet.

Hallásvédő fültok a fülkagylóknak nekifekvő vagy a fület körülölelő két darab hangcsillapító tok, amelyet hangelnyelő műanyaghabot vagy töltőfolyadékot tartalmazó rugalmas zajszigetelő párna vesz körül. A fültokok olyan kialakításúak, hogy egyetlen méret több fej nagyságához is illeszkedik, így csak helyes felhelyezés (jó peremzárás) esetén biztosított a megfelelő csillapítás.

A **hallásvédő sisak** használata viszonylag ritka a mindennapi munkavédelem során. Előnyük, hogy a csontvezetési zajátvitelt is képesek csillapítani, használatuk mind a mély, mind a magas frekvenciaspektrumban 110 dBA zajexpozícióig javasolt.

Önellenőrző kérdések

1. Milyen zajszint esetén köteles a munkáltató hallásvédelmi egyéni védőeszközt biztosítani?

Válasz:

80 dB-t meghaladó zajszint esetén a munkáltató köteles hallásvédelmi egyéni védőeszközt biztosítani; aminek a viselése 85 dB-t meghaladó zajszint esetén kötelező:

2. Mi a hangcsillapítás, illetve annak mértékegysége?

Válasz:

A hallásvédő eszközök védelmi képességének szintje: a hangcsillapítás.
Az egyes védőeszközök hangcsillapítását meghatározott frekvenciasávokban (oktávsávokban) külön-külön mért hangnyomásszint különbségekkel, dB-ben kifejezve állapítják meg

3. Mit jelent az SNR?

Válasz:

A csillapítás mértékét SNR (Single Number Rating = Egyszerűsített Zajszint Csökkentés) egyetlen számmal jelölik. Más megfogalmazásban, az SNR az adott hallásvédő eszköznek a gyártó által megadott átlagos védelmi értéke, a védőeszköz legalább 80%-os szinten számított csillapítása, dB-ben kifejezve [66/2005 EüM rendelet].

4. Mik a megfelelő hallásvédő egyéni védőeszköz kiválasztásának szempontjai?

Válasz:

A megfelelő egyéni védőeszköz kiválasztásának szempontjai:

- Munkahelyi környezet és a munkafolyamat;
- Zajcsillapítási követelmény;
- Viselési komfort;
- A dolgozó egészségügyi alkalmassága;
- A hallásvédő illeszkedése más védőeszközökhöz;

5. Milyen védőeszközök a hallásvédő fül dugók?

Válasz:

A **hallásvédő fül dugók** a külső hallójáratban elhelyezett egyszer használatos vagy többszöri használatra alkalmas védőeszközök. Használhatók más egyéni védőeszközzel együtt, megfelelnek meleg, nedves munkakörnyezetben és zárt (szűk) munkaterületeken.

A nem elasztikus fül dugók kiválasztása előtt szükség szerint fül-orr-gégészeti otoszkópos vizsgálattal kell meghatározni a megfelelő méretet.

6. Milyen védőeszközök a hallásvédő fültok?

Válasz:

Hallásvédő fültok a fülkagylóknak nekifekvő vagy a fület körülölelő két darab hangcsillapító tok, amelyet hangelnyelő műanyaghabot vagy töltőfolyadékot tartalmazó rugalmas zajszigetelő párna vesz körül. A fültokok olyan kialakításúak, hogy egyetlen méret több fejnagysághoz is illeszkedik, így csak helyes felhelyezés (jó peremzárás) esetén biztosított a megfelelő csillapítás.

16.4. Légzőrendszer védelmét szolgáló egyéni védőeszközök

Kulcsszavak (meghatározások)

Oxigénhiányos állapotú munkahely, Szűrő típusú légzésvédők, Részecskeszűrők alászívása, Részecskeszűrő félálarc, Légzésvédő félálarc, Teljes álarc, Izolációs légzésvédő, Frisslevegős légzésvédő, Sűrített levegős légzésvédő,

Az egyéni légzésvédő eszközök a légzőszerveken keresztül belégzéssel a szervezetbe kerülő egészségre ártalmas szennyező anyagoktól, valamint oxigénhiánytól védik a munkavállalót.

Oxigénhiányos állapotú munkahely, ahol a levegő oxigén koncentrációja nem éri el a 17 tf %-ot, parciális nyomása kevesebb 85 Hgmm-nél.

Szennyező anyag lehet, a levegőben levő, nem kívánt szilárd, folyékony vagy gáz halmazállapotú anyag.

A **levegőszennyezettség mértéke** a levegőbe kerülő szennyező anyagok minőségétől, mennyiségétől és az expozíció idejétől függ.

A légzésvédő eszközök kiválasztását a munkáltató kizárólag kockázatbecslés alapján végezheti el, ahol elsősorban a veszélyazonosításra és az expozíció becslésére/mérésére kell a hangsúlyt helyezni.

A szennyezett levegő esetén, két módon biztosítható légzésvédő eszköz:

- a levegő tisztításával: **szűrési típusú légzésvédők** alkalmazásával; vagy
- levegő vagy oxigén betáplálásával működő **izolációs elven működő légzésvédő** készülékek használatával.

A légzésvédő eszközök munkahelyi kiválasztása és használata speciális kockázatbecslés alapján lehetséges, amelyben elsősorban a veszélyazonosításra és az expozícióbecslésre/mérésre helyezik a hangsúlyt.

Ezen belül **a kockázatértékelésnek legalább a következőkre kell választ adni:**

- Elegendő oxigén koncentráció lesz-e a légtérben a munkavégzés teljes ideje alatt?
- Milyen veszélyes anyagok, - beleértve a fulladást okozót is - jelenléte valószínű? Melyek ezek fizikai és kémiai tulajdonságai?
- Milyen formájú a légszennyezés – por, rost, köd, füst, mikroorganizmus, gáz, gőz vagy gázok radioaktív részecskéi?
- Milyen toxikológiai/egészségkárosító hatása van vagy lehet a szennyező anyagoknak?

- Mi az előre látható legmagasabb koncentráció a légtérben?
- Melyek a vonatkozó munkakörnyezeti levegőszennyezettségi határértékek vagy biztonságos expozíció szintek? (Egyáltalán van-e határérték?)
- Milyen más veszélyek (például extrém meleg vagy hideg klíma, elektromágneses sugárzás, forró fröccsenő fémek, láng hatás, gyúlékonyság, elektrosztatikus környezet) járnak együtt a munkavégzéssel, vagy jelen vannak a közvetlen munkakörnyezetben, amelyek befolyásolják a légzésvédő eszköz kiválasztását és használatát?

Önellenőrző kérdések

1. Milyen munkahelyet nevezünk oxigénhiányos állapotú munkahelynek?

Válasz:

Oxigénhiányos állapotú munkahely, ahol a levegő oxigén koncentrációja nem éri el a 17 tf %-ot, parciális nyomása kevesebb 85 Hgmm-nél.

2. Mitől függ a levegőszennyezettség mértéke?

Válasz:

A levegőszennyezettség mértéke a levegőbe kerülő szennyező anyagok minőségétől, mennyiségétől és az expozíció idejétől függ.

3. Szennyezett levegő esetén, milyen módon biztosítható légzésvédő eszköz?

Válasz:

A szennyezett levegő esetén, két módon biztosítható légzésvédő eszköz:

- a levegő tisztításával: **szűrési típusú légzésvédők** alkalmazásával;
- levegő, vagy oxigén betáplálásával működő **izolációs elven működő légzésvédő** készülékek használatával.

4. A légzésvédő eszközök kiválasztásának megalapozásához, a kockázatértékelésnek mire kell választ adnia?

Válasz:

A légzésvédő eszközök munkahelyi kiválasztása és használata speciális kockázatbecslés alapján lehetséges, amelyben elsősorban a veszélyazonosításra és az expozícióbecslésre/mérésre helyezik a hangsúlyt.

Ezen belül **a kockázatértékelésnek legalább a következőkre kell választ adni:**

- Elegendő oxigén koncentráció lesz-e a légtérben a munkavégzés teljes ideje alatt?
- Milyen veszélyes anyagok, - beleértve a fulladást okozót is - jelenléte valószínű? Melyek ezek fizikai és kémiai tulajdonságai?
- Milyen formájú a légszennyezés – por, rost, köd, füst, mikroorganizmus, gáz, gőz vagy gázok radioaktív részecskéi?
- Milyen toxikológiai/egészségkárosító hatása van vagy lehet a szennyező anyagoknak?

- Mi az előre látható legmagasabb koncentráció a légtérben?
- Melyek a vonatkozó munkakörnyezeti levegőszennyezettségi határértékek vagy biztonságos expozíció szintek? (Egyáltalán van-e határérték?)
- Milyen más veszélyek (például extrém meleg vagy hideg klíma, elektromágneses sugárzás, forró fröccsenő fémek, láng hatás, gyúlékonyság, elektrosztatikus környezet) járnak együtt a munkavégzéssel, vagy jelen vannak a közvetlen munkakörnyezetben, amelyek befolyásolják a légzésvédő eszköz kiválasztását és használatát?

16.4.1. Szűrő típusú légzésvédők

A szűrési típusú légzésvédő eszközök esetében a belélegzett levegő egy szűrőn áramlik keresztül, amely a munkahelyi környezeti levegőből visszatartja (kiszűri) a por, aeroszol szennyező részecskéket, vagy megköti a gáz, gőz halmazállapotú szennyező anyagokat. Rendeltetése, hogy a levegőben levő szennyező anyagnak belélegzéssel a szervezetbe jutását az egészséget nem károsító (eltűrhető) szintre csökkentse.

Szűrő típusú légzésvédők **csoportosítása**:

- A. Egyszer használatos részecskeszűrő félálarcok** (porálarcok)
A levegőben lévő részecskék (szálló por, rostszerkezetű por, szemcsés szerkezetű por, szilárd és folyadék fázisú aeroszol) eltávolítására alkalmas szűrők.
- B. Szűrős félálarcok;**
Tömítetlen illeszkedő légzéscsatlakozó, amely félálarc esetén fedi a szájat, az orrot és az állat. A részecskeszűrő félálarcokat szűrési hatékonyságuk és legnagyobb teljes alászívásuk szerint osztályozzák.
- C. Teljes álarcok:** Fedik a légzőszerveket, a szemet, az arcot és az állat. Alkalmazható gáz, por vagy kombinációs szűrőkkel felszerelve; és csatlakoztatható zárt rendszerű készülékekhez is. Használatuk során mindenekelőtt a szűrőbetétten feltüntetett lejárati időre kell figyelemmel lenni. Ezen túlmenően nehéz "általános ökölszabályt" adni a gázszűrő használatának biztonságos időtartamára.

Szűrő típusú légzésvédő kizárólag akkor **használható**, ha

- ismert a **szennyezőanyag** a levegőben;
- a toxikus szennyező anyag koncentrációja nem haladja meg a **1,0 tf%-ot**; és
- a szennyezett levegőben az **oxigén koncentrációja** nagyobb, mint **18 tf %**.

Szűrővel ellátott légzésvédőt **tilos használni** (pl. beszállással végzett munkáknál)

- kis légtérű, zárt helyiségben (tartályban, alagútban, aknában, stb.);
- ha a környezeti viszonyok ismeretlenek;
- ha a szennyezőanyag minősége, vagy tulajdonságai ismeretlenek vagy a használat idején megváltozhatnak;
- oxigénhiányos légtérben;
- ha az egyéni védőeszközre megállapított névleges védelmi tényezőt meghaladó szennyezőanyag-koncentráció áll fent

Önellenőrző kérdések

1. Csoportosítsa a szűrő típusú légzésvédőket!

Válasz:

Szűrő típusú légzésvédők **csoportosítása:**

A. Egyszer használatos részecskeszűrő félálarcok (porálarcok)

A levegőben lévő részecskék (szálló por, rostszerkezetű por, szemcsés szerkezetű por, szilárd és folyadék fázisú aeroszol) eltávolítására alkalmas szűrők.

B. Szűrős félálarcok;

Tömítetten illeszkedő légzéscsatlakozó, amely félálarc esetén fedi a szájat, az orrot és az állat.

A részecskeszűrő félálarcokat szűrési hatékonyságuk és legnagyobb teljes alászívásuk szerint osztályozzák.

C. Teljes álarcok: Fedik a légzőszerveket, a szemet, az arcot és az állat. Alkalmazható gáz, por vagy kombinációs szűrőkkel felszerelve; és csatlakoztatható zárt rendszerű készülékekhez is.

2. Mikor használható szűrő típusú légzésvédő?

Válasz:

Szűrő típusú légzésvédő kizárólag akkor **használható**, ha

- ismert a **szennyezőanyag** a levegőben;
- a toxikus szennyező anyag koncentrációja nem haladja meg a **1,0 tf%-ot**; és
- a szennyezett levegőben az **oxigén koncentrációja** nagyobb, mint **18 tf %**.

3. Mikor tilos használni szűrővel ellátott légzésvédőt?

Válasz:

Szűrővel ellátott légzésvédőt **tilos használni** (pl. beszállással végzett munkáknál)

- kis légterű, zárt helyiségben (tartályban, alagútban, aknában, stb.);
- ha a környezeti viszonyok ismeretlenek;
- ha a szennyezőanyag minősége, vagy tulajdonságai ismeretlenek vagy a használat idején megváltozhatnak;
- oxigénhiányos légtérben;
- ha az egyéni védőeszközre megállapított névleges védelmi tényezőt meghaladó szennyezőanyag-koncentráció áll fent

16.4.2. Részecskeszűrők alászívása

Belégzéskor az arc és a légzésvédő zárókerete mentén, valamint a szelepeknél a környezeti levegőből a légzésvédő belső terébe (közvetlenül a légző-zónába) bejutó szennyező anyag %-ban kifejezett értéke.

Alapvető kérdés a védőeszköz névleges védelmének meghatározása és ebből a szempontból is felértékelődik a kockázatértékelés megfelelősége.

Az alászívás miatt szűrőtípusú légzésvédő eszközt nem használhat szakállas munkavállaló, mert a szőrzet megátolja az arc és a légzésvédő eszköz peremének zárását, illetve felfekvését.

Önellenőrző kérdések

1. Mi a részecskeszűrők alászívása?

Válasz:

Belégzéskor az arc és a légzésvédő zárókerete mentén, valamint a szelepeknél a környezeti levegőből a légzésvédő belső terébe (közvetlenül a légző-zónába) bejutó szennyező anyag %-ban kifejezett értéke.

16.4.3. A környezeti levegőtől független, izolációs légzésvédő készülékek

Olyan légzésvédő készülékek, amelyek a környezeti levegőtől független légzést biztosítanak. Alternatív, külső forrásból származik a belégzésre kerülő levegő és a légzésvédelem teljes körű. Az izolációs légzésvédő eszközök a megelőzés elsőszámú lehetőségei, ha a munkavégzés oxigénhiányos légtérben történik vagy oxigénhiányos légtér alakulhat ki. Továbbá olyan munkakörnyezetben, ahol nem ismert a szennyező anyag, vagy ha az ismert veszélyes (mérgező) anyagból származó levegőszennyezés koncentrációja azonnali életveszélyt okozó mértékű, és ahol a veszélyes vegyi anyag kockázata meghaladja a szűrő típusú légzésvédő eszközök védelmi képességét.

Ilyen helyzetek például a beszállással végzett munkák.

Frisslevegős légzésvédő készülék

Olyan helyhez kötött készülékek, amelyben a friss levegőt kézi vagy gépi működtetésű ventilátorral, vagy anélkül, levegőtömlő segítségével juttatják a felhasználó által viselt fél- vagy teljes álarcba.

Sűrített levegős légzésvédő készülék

Oxigénhiányos légtérben vagy olyan munkahelyeken alkalmazzák, ahol a veszélyes vegyi vagy biológiai anyag koncentrációja meghaladja a szűrő típusú légzésvédő eszközök védelmi képességét.

A légzésvédő viselőjét legfeljebb 10 bar nyomású sűrített-levegő forrásból látják el légzési levegővel.

Nyitott rendszerű, hordozható, sűrített levegős készülék

A légzéshez szükséges levegőt egy vagy több sűrített levegős palackból biztosítja nyomáscsökkentő és tudóautomatán keresztül, vagy légzésvezérelt adagolóberendezés segítségével.

Zárt rendszerű, hordozható sűrített oxigénes készülék

A kilégzett levegőből az ún. regenerációs szelencében kálium-peroxid köti meg a szénmonoxidot. Az így regenerált levegő visszakerül a légzési körbe, ahol állandó áramlással vagy műtűdővel hozzáadagolt oxigén biztosítja a megfelelő légzési levegőt.

A menekülő légzésvédő készülékek

A veszélyes környezet elhagyásakor használt légzésvédő eszközök, semminemű munkavégzésre nem használhatók.

Önellenőrző kérdések

1. Milyen készülék a frisslevegős légzésvédő készülék?

Válasz:

Olyan helyhez kötött készülékek, amelyben a friss levegőt kézi vagy gépi működtetésű ventilátorral, vagy anélkül, levegőtömlő segítségével juttatják a felhasználó által viselt fél- vagy teljes álarcba.

2. Milyen készülék a sűrített levegős légzésvédő készülék?

Válasz:

Oxigénhiányos légtérben vagy olyan munkahelyeken alkalmazzák, ahol a veszélyes vegyi vagy biológiai anyag koncentrációja meghaladja a szűrő típusú légzésvédő eszközök védelmi képességét.

A légzésvédő viselőjét legfeljebb 10 bar nyomású sűrített-levegő forrásból látják el légzési levegővel.

3. Milyen készülék a nyitott rendszerű, hordozható, sűrített levegős készülék?

Válasz:

A légzéshez szükséges levegőt egy vagy több sűrített levegős palackból biztosítja nyomáscsökkentőn és tüdőautomatán keresztül, vagy légzésvezérelt adagolóberendezés segítségével.

4. Milyen készülék a zárt rendszerű, hordozható, sűrített levegős készülék?

Válasz:

A kilégzett levegőből az ún. regenerációs szelencében kálium-peroxid köti meg a szénmonoxidot. Az így regenerált levegő visszakerül a légzési körbe, ahol állandó áramlással vagy műtűdővel hozzáadagolt oxigén biztosítja a megfelelő légzési levegőt.

5. Milyen készülékek a menekülő légzésvédő készülékek?

Válasz:

A veszélyes környezet elhagyásakor használt légzésvédő eszközök, semminemű munkavégzésre nem használhatók.

16.5. Egész test védelmét szolgáló egyéni védőeszközök – Védőruházat

Kulcsszavak (meghatározások)

Védelmi szint, Átbocsátási idő, Védőruha,

Rendeltetése, hogy megakadályozza a munkavállaló testének felületi érintkezését a veszélyes anyagokkal szemben oly módon, hogy meg kell gátolnia az ilyen anyagok behatolását vagy átszivárgását a védőruha anyagán keresztül.

Védelmi szintjük szerint 1 - 6 típusba sorolhatók. Ezek közül az 1-es és 2-es csoport voltaképpen az egész testet (szervezetet) védő nagy védelmi képességű öltözetek. Előbbiek gázvédő ruhák vegyi anyagok gőzei és toxikus részecskéi ellen; utóbbiak folyadékzáró védőruhák veszélyes folyadékokkal szemben.

Veszélyes vegyi anyagok/keverékek expozíciója esetén a védőruha kiválasztásának értelemszerűen a kockázatbecslés adatain kell alapulnia. Mindenekelőtt meg kell határozni, hogy az azonosított vegyi anyagokkal/keverékekkel szemben melyik védőruha nyújt védelmet. Ez könnyen megtehető, mert a 3-as, 4-es, 5-ös típusú védőruhákon valamint a tájékoztatójukban betűkóddal feltüntetik azon vegyi anyagokat (vegyszer csoportokat) amelyre az átbocsátási vizsgálatot eredményesen elvégezték, és amelyekkel szembeni védelmet tanúsít az EU-típusvizsgálati tanúsítvány.

Tudni kell, hogy a védőruha a kockázatbecslésben az expozíciós időre meghatározott időtartamig ellen áll-e a meghatározott veszélyes anyagoknak.

Átbocsátási idő:

A védőruha átbocsátási ellenállásának jellemzője. Ez azt az időtartamot jelöli meg, amelynek során a vegyszer molekulák a ruha külső felületével történő érintkezéséről a ruha anyagán keresztül diffúzió révén áthatolnak a védőruha belső felületére, majd ott a viselő személy bőrével érintkezhetnek (expozíció).

Hő és láng hatás elleni védőruhák

A termikus veszélyek (hő) és tűzveszély elleni védőruházat feladata, hogy használóját a hőforrással vagy nyílt lánggal való közvetlen érintkezés, hősugárzás, vagy forró anyag ráfröccsenése esetén a magas hőmérséklet ellen megvédje; lángok esetén a test megégésétől megóvja.

Extrém klimatikus tényezők (hideg elleni, rossz időjárási viszonyok) elleni védőruhák

Olyan mértékű hőszigetelő képességgel kell rendelkezniük, hogy a védőruhán keresztül a felhasznált erő hideghatás egyetlen esetben sem érheti el a fájdalomküszöböt, és nem okozhatja a test olyan mértékű általános vagy helyi lehűlését, amely bármilyen ártalmat jelentene az egészségre.

Az elektromos ívhatással szemben védelmet biztosító védőruha

Az áramkörrel való érintkezéskor bekövetkező áramütés veszélyével szemben, valamint a test megégésének veszélyével szemben nyújt védelmet (az elektromos ív magjában magas hőmérséklet keletkezik). Villamosan szigetelő védőruházat kisfeszültségű berendezésekhez elsősorban szabadvezetéken dolgozó munkavállalók megfelelő védőruházata. Antisztatikus védőruha robbanásveszélyes helyeken használható, nem keletkezik szikrakisülés a ruha felületén.

A védőruha egyéni védőeszköznek minősül, amely helyett nem adható munkaruha. A védőruhák és a munkaruhák juttatásának szabályai nem azonosak, rendeltetésük eltérő, és egymással nem helyettesíthetők.

A jó láthatóság biztosítására szolgáló védőruházatokra vonatkozó követelményeket az **MSZ EN ISO 20471** szabvány írja le.

Önellenőrző kérdések

1. Védelmi szintjük szerint milyen besorolásúak lehetnek a védőruhák?

Válasz:

Védelmi szintjük szerint 1 - 6 típusba sorolhatók.

Ezek közül az 1-es és 2-es csoport voltaképpen az egész testet (szervezetet) védő nagy védelmi képességű öltözetek. Előbbiek gázvédő ruhák vegyi anyagok gőzei és toxikus részecskéi ellen; utóbbiak folyadékzáró védőruhák veszélyes folyadékokkal szemben.

Veszélyes vegyi anyagok/keverékek expozíciója esetén a védőruha kiválasztásának értelem-szerűen a kockázatbecslés adatain kell alapulnia. Mindenekelőtt meg kell határozni, hogy az azonosított vegyi anyagokkal/keverékekkel szemben melyik védőruha nyújt védelmet. Ez könnyen megtehető, mert a 3-as, 4-es, 5-ös típusú védőruhákon valamint a tájékoztatójukban betűkóddal feltüntetik azon vegyi anyagokat (vegyszer csoportokat) amelyre az átbocsátási vizsgálatot eredményesen elvégezték, és amelyekkel szembeni védelmet tanúsít az EU-típusvizsgálati tanúsítvány.

2. A védőruhákkal kapcsolatban, mit jelent az átbocsátási idő?

Válasz:

Átbocsátási idő:

A védőruha átbocsátási ellenállásának jellemzője. Ez azt az időtartamot jelöli meg, amelynek során a vegyszer molekulák a ruha külső felületével történő érintkezésétől a ruha anyagán keresztül diffúzió révén áthatolnak a védőruha belső felületére, majd ott a viselő személy bőrével érintkezhetnek (expozíció).

3. A védőruha, és a munkaruha is egyéni védőeszköznek minősül-e?

Válasz:

Csak a védőruha minősül egyéni védőeszköznek, a munkaruha nem. A védőruha helyett nem adható munkaruha.

A védőruhák és a munkaruhák juttatásának szabályai nem azonosak, rendeltetésük eltérő, és egymással nem helyettesíthetőek.

16.6. Kéz- és a kar védelmét szolgáló egyéni védőeszközök

Kulcsszavak (meghatározások)

Védőkesztyű jelölése, Hideg elleni védőkesztyűk, Termikus veszélyekkel szembeni védőkesztyűk, Ionizáló sugárzás és radioaktív sugárzás elleni védőkesztyűk, Rezgés, lökés, vibrációs ártalom elleni védőkesztyűk, Hegesztő védőkesztyűk,

A kéz a leggyakrabban veszélyeztetett testrész, mivel a munkafolyamatok, technológiák során elkerülhetetlen a használata.

A védőkesztyűk védik a kezet a mechanikai hatások, vibráció, termikus hatások, vegyi anyagok, biológiai eredetű kórokozók, elektromos veszélyek, ionizáló sugárzás veszélye ellen.

Valamennyi védőkesztyűnek és karvédőknek minden esetben meg kell felelniük a csoportszabvány [MSZ EN 420] követelményeinek.

A **mechanikai kockázatok** elleni védőkesztyűnek el kell érnie a vonatkozó [MSZ EN 388] szabvány szerinti követelmények legalább egyike esetében az 1-es teljesítményszintet (védelmi szint) is. A négy követelmény: kopásállóság, késvágással szembeni ellenállás, a továbbszakító erő, az átllyukasztással szembeni ellenállás.

A védőkesztyű jelölése:

Szabványszám: EN 388, gyártás éve, jelkép, védelmi szintek számsorrendje: 1.3.1.2.E.P

Amennyiben a kesztyű védelmi képességét az öregedés jelentősen befolyásolja, akkor a kesztyűn és a csomagoláson az elavulási időt fel kell tüntetni.

Hideg elleni védőkesztyűk [MSZ EN 511]

Hideg elleni védőkesztyűk a lokális lehűlés elleni végtagvédelmet biztosítják zárttéri hideg munkakörnyezetben (pl. hűtőházban), nyílt téren téli, hideg és nedves munkakörnyezetben.

Termikus veszélyekkel szembeni védőkesztyűk:

Hőszigetelő képességüknek köszönhetően ellenállnak a láng terjedésének, a kontakt hő és a sugárzó hő áramlásának. Ezen védőkesztyű teljesítményszintjei mind a hat (A–F) követelmény esetében 1-4-ig terjedő számokkal jellemzett [MSZ EN 407].

Ionizáló sugárzás és radioaktív sugárzás elleni védőkesztyűk [MSZ EN 421]

Az ionizáló sugárzás (röntgen, alfa, béta, gamma vagy neutronsugárzás) elleni védelem biztosítása érdekében a kesztyű ólmot (PbO , Pb_3O_4) vagy más nehézfémeket tartalmazhat, védőközegként, egy vagy több rétegben. A kesztyű védelmi képessége az ólomréteg vastagságától függ, melyet ólomvastagság-egyenértékben (mm-ben) adnak meg.

A radioaktívan szennyezett porok, gázok, folyadékok vagy elegyek esetén a védelem a kesztyű megfelelő áthatolhatatlanságának biztosításával elérhető el, ezért meg kell felelnie az MSZ EN 374-es szabványoknak is.

Rezgés, lökés, vibrációs ártalom elleni védőkesztyűk [MSZ EN ISO 10819]

A kézre, karra ható mechanikai rezgés az egész testre továbbhaladva a munkavállaló számára egészségi és biztonsági kockázatokat jelent, elsősorban érrendszeri, csont, izom, ízületi, illetve idegrendszeri elváltozások formájában.

Hegesztő védőkesztyűk

Két alapvető típusa van [MSZ EN 12477]:

- A típus: kisebb mozgásszabadságot biztosító (nagyobb egyéb teljesítménnyel),
- B típus: nagyobb mozgásszabadságot biztosító (kisebb egyéb teljesítménnyel).

Veszélyes vegyi anyagok/keverékek és biológiai kóroki tényezők elleni védőkesztyűk

Ezek a védőkesztyűk meggátolják a veszélyes anyagok behatolását vagy átszivárgását a védőkesztyűn keresztül és ez által megvédik a kéz bőrének felületi érintkezését.

Feszültség alatti munkavégzéshez használt szigetelőanyagú védőkesztyűk [MSZ EN 60903]

Villamos berendezéseken végzett munkatevékenységek esetében kézzel történő érintés esetén az elektromos ív húzásakor fennáll az áramütés veszélye, amelynek kockázata a kéz megégését is okozhatja, mivel az ívhúzás magjában a hőmérséklet elérheti a 3000⁰C-t. Feszültség alatti munkákhoz alkalmas, elektromosan szigetelő védőkesztyűk esetében a gyártónak a tájékoztatóban, jeleznie kell a védőeszköz kizárólagos használatát.

Szigetelőanyagú karvédők feszültség alatti munkavégzéshez [MSZ EN 60984:] kétféle alakú-

ak: A alak: egyenes szűkülő kivitelű karvédő, **B alak:** hajlított könyökű karvédő. A karvédők négy méretben készülhetnek, és megkülönböztetünk „**Jobb**” vagy „**Bal**” osztályt. A jobb- vagy balkezes kivitel jelölését nem szabad rövidíteni. A karvédők esetében nincs „00” védelmi szint. A váltakozó feszültség vagy egyenfeszültség alkalmazásáról a gyártó és a megrendelő/felhasználó dönt.

Önellenőrző kérdések

- 1. Melyek a mechanikai kockázatok elleni védőkesztyűkkel szembe támasztott alapkövetelmények?**

Válasz:

A **mechanikai kockázatok** elleni védőkesztyűnek el kell érnie a vonatkozó [MSZ EN 388] szabvány szerinti követelmények legalább egyike esetében az 1-es teljesítmény-szintet (védelmi szint) is. A **négy követelmény:** kopásállóság, késvágással szembeni ellenállás, a továbbszakító erő, az átlukasztással szembeni ellenállás.

- 2. Milyen jelöléseknek kell szerepelniük a védőkesztyűkön?**

Válasz:

Szabványszám: EN 388, gyártás éve, jelkép, védelmi szintek számsorrendje: 1.3.1.2.E.P

Amennyiben a kesztyű védelmi képességét az öregedés jelentősen befolyásolja, akkor a kesztyűn és a csomagoláson az elavulási időt fel kell tüntetni.

16.7. Láb védelmét szolgáló egyéni védőeszközök

Szakmai használatú lábbelik szabvány szerinti besorolása **védőképességük alapján**:

A. Munkalábbelki (OB) [MSZ EN ISO 20347]

- a legkisebb védelmi képességgel rendelkeznek;
- orrmerevítőt nem tartalmaznak;
- ütő- és nyomó igénybevétellel szemben nem biztosítanak védelmet.

B. Védőlábbelik (PB) [MSZ EN ISO 20346]

- a megfelelő védelmi képességet biztosító védőalkatrészeket tartalmaznak;
- az orr rész védelmére beépített orrmerevítő 100 J energiának megfelelő ütő és 10 kN összenyomási terheléssel szemben biztosít védelmet;
- a talp olajálló

C. Biztonsági lábbelik (SB) [MSZ EN ISO 20345]

- leeső, zuhanó tárgyak okozta kockázat esetén, az orr részen fém vagy műanyag (kompozit) orrmerevítőt tartalmaznak, amelyek legalább 200 J energiának megfelelő ütéssel, és 15 kN összenyomási terheléssel szemben biztosítanak védelmet;
- a talp olajálló

A szakmai használatú lábbeliket **formai kialakításuk alapján** lehetnek:

A - félcipő; **B** - bokacipő; **C** - lábszárközépig érő csizma; **D** - térdig érő csizma; **E** - térden felül érő csizma

A **lábbelik jelölése**, amely általában a cipő nyelvében van elhelyezve:

gyártó neve; gyártás dátuma (év, negyedév); CE-jelölés, III. kategória esetén az ellenőrző szervezet 4 jegyű azonosítószáma; lábbeli mérete; lábbeli cikkszáma vagy gyári száma; a cipő védelmi szintje; anyagösszetételre való utalás; vonatkozó EU szabvány megjelölése.

Egyéni védőeszköz, az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/425 rendelete (2016. március 9.) alapján EU megfelelőségi tanúsítvánnyal rendelkező, CE jelöléssel ellátott egyéni védőeszköz.

Önellenőrző kérdések

1. A védőképességük alapján milyen besorolása lehet, a szakmai használatú lábbeliknek?

Válasz:

Szakmai használatú lábbelik besorolása **védőképességük alapján**:

A. Munkalábbelki (OB) [MSZ EN ISO 20347]

- a legkisebb védelmi képességgel rendelkeznek;
- orrmerevítőt nem tartalmaznak;
- ütő- és nyomó igénybevétellel szemben nem biztosítanak védelmet.

B. Védőlábbelik (PB) [MSZ EN ISO 20346]

- a megfelelő védelmi képességet biztosító védőalkatrészeket tartalmaznak;
- az orr rész védelmére beépített orrmerevítő 100 J energiának megfelelő ütő és 10 kN összenyomási terheléssel szemben biztosít védelmet;
- a talp olajálló

C. Biztonsági lábbelik (SB) [MSZ EN ISO 20345]

- leeső, zuhanó tárgyak okozta kockázat esetén, az orr részen fém vagy műanyag (kom-pozit) orrmerevítőt tartalmaznak, amelyek legalább 200 J energiának megfelelő ütés-sel, és 15 kN összenyomási terheléssel szemben biztosítanak védelmet;
- a talp olajálló

16.8. Le- és beesés elleni egyéni védőeszközök

A leesés elleni védőeszközöknek baleseti szituációban egyrészt meg kell akadályozni a test magasból történő lezuhanását, másrészt olyan kialakításúnak kell lenni, hogy a zuhanás felfogásakor az emberi test egyes részeire ható fékező erőket olyan mértékben korlátozza, hogy azok ne okozzanak sérülést, és a zuhanás hatását az emberi szervezet számára elviselhető mértékűre csökkentsék.

A magasból való lezuhanás megelőzésére szolgáló védőeszközök lehetnek **telepítéssel üzemeltethetők** és **telepítés nélkül üzemeltethetők**. A magasban végzett munka megkezdése előtt mindig rendelkezésre kell állnia egy mentési tervnek.

A leesés elleni védőeszköz a használó személyt a **rögzítési ponthoz biztosítja**, oly módon, hogy a **magasból való lezuhanást** vagy teljesen **megakadályozza**, vagy **biztonságosan lefékezi**.

Önellenőrző kérdések

1. Mi a leesés elleni védőeszközökkel szembeni, alapvető elvárás?

Válasz:

A leesés elleni védőeszközöknek baleseti szituációban egyrészt meg kell akadályozni a test magasból történő lezuhanását, másrészt olyan kialakításúnak kell lenni, hogy a zuhanás felfogásakor az emberi test egyes részeire ható fékező erőket olyan mértékben korlátozza, hogy azok ne okozzanak sérülést, és a zuhanás hatását az emberi szervezet számára elviselhető mértékűre csökkentsék.

16.9. Munkahelyzet-beállító rendszerek

A munkahelyzet-beállító rendszerek nem a lezuhanás megakadályozására készültek, ezért önálló alkalmazásuk a magasból való lezuhanás megelőzésére nem elégséges. A munkavállaló mozgástörténete egyéni védőeszközök folyamatos viselésével korlátozott - 0,5 m-en belül nem tudja elérni a szintkülönbség szélét - kizárva a zuhanás lehetőségét [MSZ EN 358].

A munkahelyzet- beállító rendszer részei:

- munkahelyzet beállító deréköv vagy testheveder;
- összekötő (feszítő) rögzítőkötél [MSZ EN 354];
- csatlakozó elemek;
- kikötési eszköz [MSZ EN 795];

A rögzítőkötél maximális hosszúsága 2 m lehet, és legalább két végződéssel kell rendelkeznie, hossz-szabályozóval vagy a nélkül.

Önellenőrző kérdések

1. Melyek a munkahelyzet- beállító rendszer fő részei?

Válasz:

A munkahelyzet- beállító rendszer részei:

- munkahelyzet beállító deréköv vagy testheveder;
- összekötő (feszítő) rögzítő kötél [MSZ EN 354];
- csatlakozó elemek;
- kikötési eszköz [MSZ EN 795];

A rögzítő kötél maximális hosszúsága 2 m lehet, és legalább két végződésel kell rendelkeznie, hossz-szabályozóval vagy a nélkül.

2. Milyen hosszú lehet a rögzítőkötél maximális hosszúsága?

Válasz:

A rögzítőkötél maximális hosszúsága 2 m lehet, és legalább két végződésel kell rendelkeznie, hossz-szabályozóval vagy a nélkül.

16.10. Lezuhanásgátló rendszerek

Kulcsszavak (meghatározások)

Eséstényező, Energiaelnyelő, Visszahúzható típusú lezuhanásgátló, Vezérelt típusú lezuhanásgátló, Esési szabad távolság,

A lezuhanásgátló rendszerek egy személy lezuhanásának megelőzésére szolgálnak.

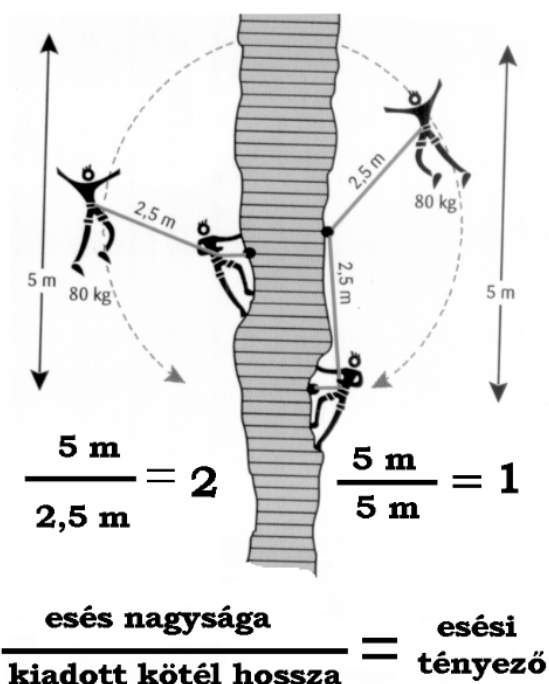
A rendszer nem akadályozza meg a leesést, de csökkenti annak hatását és az elszenvedett sérülések súlyosságát.

Eséstényező

A zuhanó test felfogásakor, az esés hossz és a zuhanás megállításában résztvevő kiengedett kötélhosszának a hányadosa.

Egy kötél életében a legnagyobb igénybevételt a 2-es eséstényezőjű esés okozza. Ezért ezt minden kötélnél vizsgálni kell. A gyártónak meg kell adnia, hogy az ő terméke hány ilyen esést képes elviselni úgy, hogy közben tulajdonságai ne változzanak meg veszélyes mértékben. A statikus nyúlás mértékét is szabvány írja elő, ez az érték egy bizonyos szintet nem léphet túl.

$$\text{Eséstényező} = \text{Esési magasság (esés nagysága)} / \text{Kiengedett kötél hossza}$$

Kiengedett kötéll hossza az a kötéll mennyiség, amely a biztosítóember által a biztosítóeszközön keresztül futtatva az elöl mászóig ér, a terhelés hatására megfeszülő kötéll mennyiség. Az eséstényezőt a köztesek sűrűségével tudjuk befolyásolni, ha sűrűn rakjuk csökken, ritkán rakva nő. A kötéll gyári paramétere a megtartási rántás ez az érték azt mutatja meg, hogy kb. 2 eséstényező azaz max. terhelés esetén egy 80kg súlyú testre mekkora rántás hat.

Lezuhanásgátló rendszerben deréköv használata tilos; kizárólag **teljes testhevederzettel** bekötött munkavállaló használhat zuhanásgátló szerkezetet.

A lezuhanásgátló rendszer kötelező eleme, az **energiaelnyelő**, amelynek feladata, hogy a lezuhanás alatt keletkezett mozgási energiát elnyelje. Beépíthető a vezérelt típusú lezuhanásgátlóba, a rögzítőkötélbe, vagy a rögzített vezetékbe, valamint a rögzítési pontnál is elhelyezhető.

a. **Visszahúzzható típusú lezuhanásgátló** [MSZ EN 360]

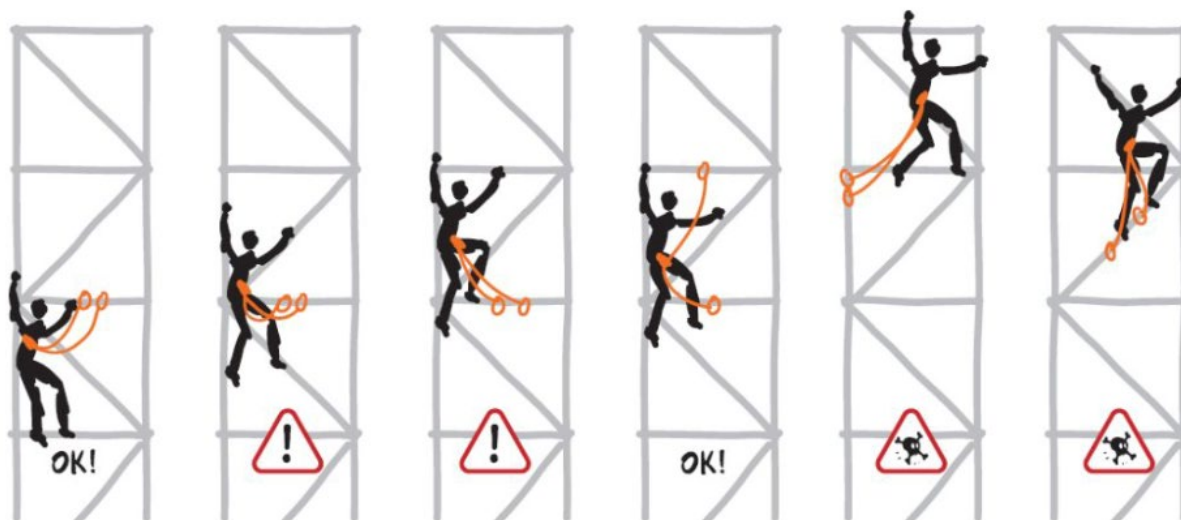
Olyan önzáró lezuhanásgátló, amely önműködően feszíti és húzza vissza a rögzítő kötelet.

b. **Vezérelt típusú lezuhanásgátló** [MSZ EN 363]

Az eszköz a használóval együtt mozog a – hajlékony vagy merev – rögzített vezeték mentén, és zuhanás esetén automatikusan zár. A rögzítő kötéll lehet drótkötél, heveder, szintetikus kötéll vagy lánc. A reteszelés mindkét lezuhanásgátló esetében kb. 5 kg-os terhelésnél következik be.

Esési szabad távolság kiszámítása

A fix kikötési ponttól számítva a munkakötélzet és csatlakozók hosszától függően kötelező egy meghatározott nagyságú, szabad esési teret biztosítani a munkaterület alatt, annak érdekében, hogy a zuhanás során az egyéni védőeszközt használó ne ütközzön a talajnak vagy valamilyen tárgynak.

Figyelemmel kell lenni arra is, hogy zuhanás megállítása során a dolgozó testét nem érheti 6 kN-nál nagyobb erőhatás (különben túl nagy lesz a megtartási rántás! Ezért szükséges az energiaelnyelő használata. Számításba kell venni ugyanakkor a felszakadó energiaelnyelő hosszát is!

Megtartási rántás

A megtartási rántás az az erő, mely a zuhanást elszenvedett személy testére, szervezetére hárul az esés pillanatában. A zuhanás leállításának pillanatában a megtartási rántást a zuhanó teste nyeli el, de ez kiterjed a biztosító rendszer hosszára is, tehát a biztosító pontok felé és a biztosító személy irányába.

A minimálisan szükséges esési szabad távolság kiszámításához az alábbi adatok szükségesek:

- A. Fix kikötési pont elhelyezése*
 - B. Kötéllel ellátott energiaelnyelő hossza az összekötő elemekkel, karabinerekkel együtt*
 - C. Testhevederzet bekötési pontja és a használó talpa között a szabványban meghatározott átlagtávolság;*
 - D. Az esés megtartása után a talajtól való biztonsági távolság: 1 m*
- $A + B + C + D + E = \text{esési szabad távolság}$

Megjegyzés: a faoszlopokon használatos mászóvas vagy mászószerszám nem egyéni védőeszköz!

Önellenőrző kérdések

1. Mire szolgálnak a lezuhanás gátló rendszerek?

Válasz:

A lezuhanás gátló rendszerek egy személy lezuhanásának megelőzésére szolgálnak.

A rendszer nem akadályozza meg a leesést, de csökkenti annak hatását és az elszenvedett sérülések súlyosságát.

2. Mi az eséstényező?

Válasz:

Eséstényező: A zuhanó test felfogásakor, az esés hossz és a zuhanás megállításában résztvevő kiengedett kötélhosszának a hányadosa.

Egy kötel életében a legnagyobb igénybevételt a 2-es eséstényezőjű esés okozza. Ezért ezt minden kötélnél vizsgálni kell.

3. Mi az energiaelnyelő feladta?

Válasz:

A lezuhanásgátló rendszer kötelező eleme, az **energiaelnyelő**, amelynek feladta, hogy a lezuhanás alatt keletkezett mozgási energiát elnyelje. Beépíthető a vezérelt típusú lezuhanás gátlóba, a rögzítőkötélbe, vagy a rögzített vezetékbe, valamint a rögzítési pontnál is elhelyezhető.

4. Mit nevezünk megtartási rántásnak?

Válasz:

Megtartási rántás

A megtartási rántás az az erő, mely a zuhanást elszenvedett személy testére, szervezetére hárul az esés pillanatában. A zuhanás leállításának pillanatában a megtartási rántást a zuhanó teste nyeli el, de ez kiterjed a biztosító rendszer hosszára is, tehát a biztosító pontok felé és a biztosító személy irányába.

5. Milyen adatok kellenek, a minimálisan szükséges „esési szabad távolság” kiszámításához?

Válasz:

A minimálisan szükséges esési szabad távolság kiszámításához az alábbi adatok szükségesek:

- A. Fix kikötési pont elhelyezése
- B. Kötéllel ellátott energiaelnyelő hossza az összekötő elemekkel, karabinerekkel együtt
- C. Testhevederzet bekötési pontja és a használó talpa között a szabványban meghatározott átlagtávolság;
- D. Az esés megtartása után a talajtól való biztonsági távolság: 1 m

$$A + B + C + D + E = \text{esési szabad távolság}$$

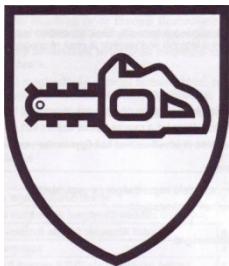
17. Védőeszköz kiválasztása a veszélyforrás hatásától függően

A következőkben egy példán keresztül kerül szemléltetésre, az egyéni védőeszközök védelmi szintjének meghatározása, a veszélyforrás mértékének ismeretében.

Egy láncfűrész által okozott sérülés kockázata nagyon sok tényezőtől függ, ezért a kockázatértékelést és a kockázatkezelést a munka típusa szerint kell elvégezni. Ennek során a **felsőtest védelmére** vonatkozóan legalább a következőket kell figyelembe venni:

- a láncfűrész kezelőjének felkészültségi szintjét, képzettségét és gyakorlatát;
- a láncfűrész használatának gyakoriságát és időtartamát;
- a munkakörnyezet sajátosságait, pl. a talaj lejtését, csúszós vagy köves felületét, a rajta lévő esetleges sarat, a fényviszonyokat, a hőmérsékletet, a szelet, az esőt vagy a havat;
- a láncfűrész kezelője által viselt lábbeli megfelelőségét;
- a munka sajátosságát, ezen belül, hogy a kezelő talajon, létrán, hidraulikus emelőkosárban, vagy a fán áll-e;
- a vágott anyag és a faágak kölcsönhatásának mértékét, az elvégzett vágási műveletek típusát, a levágott anyag eltávolítására alkalmazott technikát;
- a láncfűrész típusát és a lánc mozgásának sebességét;
- annak a gyakoriságát, hogy a bal kéz nem fogja a fűrész markolatát a lánc mozgása közben.

A **felsőtest védelmét** szolgáló láncfűrész használatához szükséges védőruházat **kiválasztásának elvét** az alábbi táblázat mutatja be.

Az adott láncfűrész láncsebessége a használati utasításában megadott műszaki adatok alapján 16,97 m/s a legnagyobb teljesítménynél.
A láncsebesség szerinti osztályba sorolás [MSZ EN 381]
0. osztály: maximum (16,0 ± 0,2) m/s láncsebességig 1. osztály: maximum (20,0 ± 0,2) m/s láncsebességig 2. osztály: maximum (24,0 ± 0,2) m/s láncsebességig 3. osztály: maximum (28,0 ± 0,2) m/s láncsebességig
A példa szerinti láncfűrész használatához legalább az 1. osztályba sorolt védőruházat viselése szükséges.
 Osztály: 1

Önellenőrző kérdések

1. A láncfűrész által okozható sérülés kockázata esetén, a felsőtest védelmére vonatkozóan, legalább miket kell figyelembe venni:?

Válasz:

Egy láncfűrész által okozott sérülés kockázata nagyon sok tényezőtől függ, ezért a kockázatértékelést és a kockázatkezelést a munka típusa szerint kell elvégezni. Ennek során a **felsőtest védelmére** vonatkozóan legalább a következőket kell figyelembe venni:

- a láncfűrész kezelőjének felkészültségi szintjét, képzettségét és gyakorlatát;
- a láncfűrész használatának gyakoriságát és időtartamát;
- a munkakörnyezet sajátosságait, pl. a talaj lejtését, csúszós vagy köves felületét, a rajta lévő esetleges sarat, a fényviszonyokat, a hőmérsékletet, a szelet, az esőt vagy a havat;
- a láncfűrész kezelője által viselt lábbeli megfelelőségét;
- a munka sajátosságát, ezen belül, hogy a kezelő talajon, létrán, hidraulikus emelőkosárban, vagy a fán áll-e;
- a vágott anyag és a faágak kölcsönhatásának mértékét, az elvégzett vágási műveletek típusát, a levágott anyag eltávolítására alkalmazott technikát;
- a láncfűrész típusát és a lánc mozgásának sebességét;
- annak a gyakoriságát, hogy a bal kéz nem fogja a fűrész markolatát a lánc mozgása közben.

18. Egyéni védőeszközök biztosítása és használata különös eljárást igénylő esetekben

18.1. Egyéni védelem növényvédő szert felhasználó tevékenységek esetében

Növényvédő szert felhasználó tevékenységek esetében az egyéni védőeszköz kiválasztás gyakorlata az általános eljárástól eltér.

Ebben az esetben ugyanis az alkalmazott peszticiddel végzett valamennyi növényvédelmi munkához (szórás, permetezés, csávázás, stb.) szükséges egyéni védőeszközök meghatározása már a toxikológiai-munkaegészségügyi engedélyezési eljárás keretében megtörténik. Az engedélyezési okirat és a címke konkrétan tartalmazza azokat az egyéni védőeszközöket (típus, védelmi szint, szűrőosztály, védelmi fokozat), amelyeket a növényvédő szer felhasználásakor alkalmazni kell. A címkén felsorolt egyéni védőeszközöktől eltérni nem szabad.

Önellenőrző kérdések

1. Növényvédő szert felhasználó tevékenységek esetében az egyéni védőeszköz kiválasztás gyakorlata megegyezik-e az általános eljárással?

Válasz:

Növényvédő szert felhasználó tevékenységek esetében az egyéni védőeszköz kiválasztás gyakorlata **eltér az általános eljárástól**.

Ebben az esetben ugyanis az alkalmazott peszticiddel végzett valamennyi növényvédelmi munkához (szórás, permetezés, csávázás, stb.) szükséges egyéni védőeszközök meghatározása már a toxikológiai-munkaegészségügyi engedélyezési eljárás keretében megtörténik. Az engedélyezési okirat és a címke konkrétan tartalmazza azokat az egyéni védőeszközöket (típus, védelmi szint, szűrőosztály, védelmi fokozat), amelyeket a növényvédő szer felhasználásakor alkalmazni kell. A címkén felsorolt egyéni védőeszközöktől eltérni nem szabad.

18.2. Ionizáló sugárzás veszélye elleni egyéni védőeszközök

Az ionizáló sugárforrásokkal dolgozók (egészségügyi radiológia, orvosi izotopalkalmazás, nukleáris medicina, ipari radiológia és izotóp felhasználás, atomenergia) és/vagy radioaktív részecskékkel szennyezett bármely területeken dolgozó (tartózkodó) munkavállalók sugárvédelmének meghatározó eszköze az egyéni védelem.

A 2016/425 EU rendelet a III. kategóriába sorolja az ionizáló sugárzás kockázata ellen védő eszközöket. A védőeszköz ólmot (PbO , Pb_3O_4), vagy más nehézfémeket tartalmaz védőközegként, és a sugárzás elnyelésének hatékonyságát „ólomvastagsági egyenértékben” (mmPb) adják meg.

Önellenőrző kérdések

1. Melyik kategóriába sorolja a 2016/425 EU rendelet az ionizáló sugárzás kockázata ellen védő eszközöket?

Válasz:

A 2016/425 EU rendelet a **III. kategóriába** sorolja az ionizáló sugárzás kockázata ellen védő eszközöket. A védőeszköz ólmot (PbO , Pb_3O_4), vagy más nehézfémeket tartalmaz védőközegként, és a sugárzás elnyelésének hatékonyságát „ólomvastagsági egyenértékben” (mmPb) adják meg.

18.3. Egyéni védelem a szabályos üzemmenettől eltérő körülmények között rákkeltő kockázat eseteiben

A munkahelyen előforduló veszélyes anyagok esetében a ténylegesen fennálló veszélyeken túlmenően, bizonyos esetekben gondolni kell a szabályos technológiai folyamattól eltérő, olyan események előfordulásának lehetőségére is, amikor feltételezhető, hogy a munkavállalókat nagyobb mértékű expozíció, határérték túllépés kockázata érheti, amely a munkavállaló többletterhelésével, egészsége fokozott veszélyeztetésével járhat. Ilyen esetek lehetségesek **tervezett körülmények között**, mint például karbantartási munkák alkalmával; vagy **előre nem látott veszélyhelyzet**; vagy akár expozíció (műszaki hiba miatt, baleset, katasztrófa) előfordulásakor. Az üzemzavar és veszélyhelyzet leküzdésében résztvevők számára az egyéni védelem biztosítása a megelőző és védőintézkedések kitüntetett eszköze.

Rákkeltő expozícióban foglalkoztatott munkavállaló számára rendkívüli munkavégzés csak egyéni védelem alkalmazása mellett rendelhető el [26/2000 EüM rendelet]. Különösen fontos ez, ha valamely rákkeltőre nincs érvényes határérték, ebben az esetben feltétlenül ki kell kérni a foglalkozás-egészségügyi szolgálat orvosának javaslatát.

A karbantartási munkát végző dolgozók részére – amennyiben nem izolációs légzésvédő készüléket kell alkalmazni - megfelelő szűrőbetéttel (por, aeroszol esetében P3 szűrőosztályú szűrővel) felszerelt légzésvédő teljes álarcot, a teljes testfelület védelmét biztosító védőruhát (legalább 4-es osztály) kell biztosítani. Különös figyelmet kell fordítani a megfelelő védőkesztyű kiválasztásra, ha a rákkeltő szervezetbe jutásának lehetősége a bőrön át történő expozíciós úton is lehetséges.

Tekintettel a kockázat magas szintjére, a munkáltatónak gondoskodni kell arról, hogy a munkavállaló és képviselői megfelelő oktatást és tájékoztatást kapjanak a védőintézkedésekről, ezen belül az egyéni védelemről.

Havária esetére izolációs légzésvédő készüléket, a teljes test védelmét biztosító védőeszközt kell készenlétben tartani.

Önellenőrző kérdések

1. **Rákkeltő expozícióban foglalkoztatott munkavállaló számára, milyen védelem alkalmazása mellett rendelhető el rendkívüli munkavégzés?**

Válasz:

Rákkeltő expozícióban foglalkoztatott munkavállaló számára rendkívüli munkavégzés **csak egyéni védelem** alkalmazása mellett rendelhető el [26/2000 EüM rendelet]. Különösen fontos ez, ha valamely rákkeltőre nincs érvényes határérték, ebben az esetben feltétlenül ki kell kérni a foglalkozás-egészségügyi szolgálat orvosának javaslatát.

18.4. Egyéni védelem azbeszt expozíció esetén

Azbesztet, azbeszttartalmú terméket tartalmazó épület, létesítmény, szerkezet bontása, illetve azbesztnek vagy azbeszttartalmú terméknek építményből, létesítményből, szerkezetből, járműből történő eltávolítása, expozícióval járó munkatevékenységek, ahol bizonytalan a határérték betartása. Munkavégzéskor a teljes testet fedő védőruházat és a munkavállaló légzésvédelmét szolgáló egyéni védőeszköz viselése szükséges. A védőeszközök kiválasztása és használatának - a fokozott többletterhelés miatti - szabályozása azonos a rákkeltőknél leírtakkal. Ennek megfelelően a viselés időtartamát csak a feltétlenül szükséges, lehető legrövidebb időre kell korlátozni. Az ilyen védőeszköz viselésével járó munkavégzés esetén megfelelő pihenőidőket kell beiktatni [12/2006 EüM rendelet].

Az azbeszt-expozíciónak kitett munkavállalók oktatásának ki kell terjednie az egyéni védőeszköz szükségességére, kiválasztásának szempontjaira, a légzésvédő eszköz szerepére, alkalmazásának korlátaira és helyes használatának szabályaira egyaránt.

Nyomatékosan hangsúlyozni kell, hogy az említett esetekben az egyéni védőeszköz kiválasztása kikutatott munkabiztonsági és munka-egészségügyi szaktevékenységnek minősülő feladat és meghatározó jelentőségű – ennél fogva elengedhetetlen - a foglalkozás-egészségügyi orvos közreműködése. Ilyen egyéni védőeszközökben munkavégzést csak orvosi alkalmassági vizsgálat alapján, az adott feladatra egészségileg alkalmas, gyakorlott munkavállaló végezhet.

Önellenőrző kérdések

1. **Azbeszt expozíció esetén, milyen védőeszköz viselése szükséges?**

Válasz:

Munkavégzéskor a teljes testet fedő védőruházat és a munkavállaló légzésvédelmét szolgáló egyéni védőeszköz viselése szükséges.

A védőeszközök kiválasztása és használatának - a fokozott többletterhelés miatti - szabályozása azonos a rákkeltőknél leírtakkal. Ennek megfelelően a viselés időtartamát csak a feltétlenül szükséges, lehető legrövidebb időre kell korlátozni. Az ilyen védőeszköz viselésével járó munkavégzés esetén megfelelő pihenőidőket kell beiktatni [12/2006 EüM rendelet].

19. Munkavédelmi hatóság és a munkavédelmi hatóság felügyelőjének jogai

Az Mvt. a munkavédelmi hatóság ellenőrzési jogosultságai között megnevezi a védőeszközökre vonatkozó követelmények érvényesítését is, amely szerint a munkavédelmi hatóság felügyelője jogosult

- a munkaeszköz és egyéni védőeszköz működését, használatát felfüggeszteni, ha az nem rendelkezik a 18. § (3)-(4) bekezdéseiben meghatározott okirattal [Mvt. 84. § (1) bekezdés j) pont].

E tekintetben a felügyelő a határozatának azonnali végrehajtását rendelheti el [Mvt. 84. § (3) bekezdés].

A munkavédelmi hatóság munkavédelmi bírságot alkalmaz az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozó követelmények teljesítését elmulasztó, és ezzel a munkavállalók életét, testi épségét vagy egészségét súlyosan veszélyeztető munkáltatóval szemben [Mvt. 82. § (1) bekezdés].

Az Mvt. az egyéni védőeszközök működőképtelenségét (alkalmatlanságát), illetve hiányát a munkavállaló életét, egészségét vagy testi épségét érintő közvetlen és súlyos veszélyeztetésnek minősíti [Mvt. 63. § (2) bekezdés]. Ez az előírás olyan helyzetet nevesít, amely fennállásakor

- a munkavállaló jogosult megtagadni a munkavégzést [Mvt. 63. § (1) bekezdés]; illetőleg - munkavédelmi bírság alkalmazható (Mvt. 82. § (2) bekezdés e) pont].

20. A munkavédelmi hatóság felvilágosítási, tájékoztatási és tanácsadási tevékenysége

20.1. Ingyenes munkavédelmi tanácsadás

Munkáltatók, munkavédelmi képviselők, érdekképviselői szervek, munkavállalók figyelmébe!

A munkavédelmi tanácsadás célja elsődlegesen a mikro, kis-és középvállalkozások, illetve az induló vállalkozások számára, az egészséges és biztonságos munkavégzés feltételeinek megteremtésében való **segítségnyújtás**, a **tanácsadás** és **tájékoztatás** eszközeivel, a munkahelyi balesetek és egészségkárosodások megelőzése érdekében.

A munkavédelmi tanácsadás során kizárólag a munkahelyi biztonsággal és egészséggel kapcsolatos kérdésekben adható információ.

A tanácsadás a jogszabályokban, szabályzatokban, szabványokban megfogalmazott normatív követelmények ismertetését, illetve az ezekből következő helyes gyakorlat bemutatását tartalmazhatja.

Tájékoztatás, tanácsadás keretében munkabiztonsági és foglalkozás-egészségügyi szolgáltató nem ajánlható!

Az érdeklődők névtelenségüket megőrizhetik a tanácsadás igénybevételekor, mely telefonon, személyesen és írásos formában történhet.

20.2. Munkavédelmi tájékoztató, tanácsadó tevékenységet ellátó szervezetek

- **Gazdaságfejlesztési Minisztérium Munkavédelmi Irányítási Főosztály**

Témakör: **Munkahelyi biztonság, munkahelyi egészség**

Zöld szám: **06 80 204 292**

Hívható: keddi és csütörtöki munkanapokon:

8.30-16.00 E-mail: munkavedelem-info@gfm.gov.hu

- **Fővárosi és vármegyei kormányhivatal mint munkavédelmi hatóság**

A területi munkavédelmi hatóságok elérhetőségei (cím, telefonszám, e-mail cím)

http://ommf.gov.hu/index.php?akt_menu=228

- **Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága / Bányafelügyelet Munkavédelmi Információs és Tanácsadó Szolgálat**

Témakör: **Bányászati munkabiztonság**

Zöld szám: **06 80 204 258**

Hívható: hétfőtől-csütörtökig: 8.00-15.00, pénteken: 8.00-12.00;

E-mail: banyasz-munkavedelem@sztfh.hu

20.3. A munkavédelmi tájékoztató és tanácsadó tevékenység ellátásának rendje

1. Az Mvt. 81. § (3) bekezdésben foglalt tájékoztatási és tanácsadási tevékenység (a továbbiakban együtt: tanácsadás) célja az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéssel kapcsolatos jogosultságoknak és kötelezettségeknek elsősorban a szervezett munkát végző munkavállalók és munkáltatók, valamint az érdekképviselőket ellátó szervek információs igényét kielégítő megismertetése.
2. A tanácsadást a hatóság a munkavédelmi hatósági ellenőrzési feladat ellátásához szükséges vizsgával rendelkező kormánytisztviselői útján, valamint a GFM MVIF a személyi állományába tartozó, munkavédelmi szakképesítéssel rendelkező munkatársai útján teljesíti.
3. A tanácsadási tevékenységet a vonatkozó jogszabályi előírások, szakmai szabályok valamint a tanácsadások során szerzett tapasztalatok alapján kell végezni a szervezeti egységekre vonatkozó ügyrend figyelembe vételével.
4. Biztosítani kell, hogy a tanácsadást igénybe vevő személyek és szervezetek névtelenségüket megőrizve, közérthető formában, a munkavédelemre vonatkozó szabályok pontos megjelölése mellett jussanak hozzá a kért tájékoztatáshoz.
5. A tanácsadást igénybe vevő egyedi azonosítására alkalmas adata nem kérhető. A feladat ellátása során az adatok kezelése, nyilvántartása és feldolgozása kizárólag az adatvédelemre vonatkozó jogszabályok rendelkezései szerint történhet.
6. A tanácsadás ingyenes.
7. A tanácsadás történhet telefonon, írásban, vagy a hivatal épületében személyesen, továbbá – külön vezetői döntés alapján – külső helyszínen.
8. A tanácsadás kizárólag munkabiztonsági (kivéve bányászat munkabiztonsága) és munkaegészségügyi témákra terjedhet ki.
9. A tanácsadás keretében nyújtott információ termék, szolgáltatás értékesítését vagy más módon történő igénybevétele, illetve egy adott vállalkozás nevének, tevékenységének népszerűsítését, továbbá áru vagy árujelző megismertetését előmozdító reklámot nem tartalmazhat.
10. A tanácsadás keretében munkabiztonsági vagy foglalkozás-egészségügyi szolgáltató nem ajánlható. Munkabiztonsági, foglalkozás-egészségügyi vagy egyéb szolgáltatónak munkáltató nem ajánlható.
11. A tanácsadás nem minősül jogi iránymutatásnak vagy elvi állásfoglalásnak, egyedi ügyek értelmezésére nem terjedhet ki, konkrét műszaki megoldást, tervet, végrehajtási javaslatot nem foglalhat magába, kizárólag a jogszabályokban, szabványokban megfogalmazott normatív követelmények ismertetését, illetve az ezekből következő helyes gyakorlat bemutatását tartalmazhatja.
12. Tanácsadás során munkáltatóról semmilyen információ nem adható ki (még helyes gyakorlat ismertetése céljából sem).
13. Más hatóság szakmai kompetenciájába tartozó szóbeli megkeresés esetén meg kell nevezni a tanácsadást kérő számára az illetékes szervet és tájékoztatást kell nyújtani annak elérhetőségéről.
14. Nyilvános adatok, információk tekintetében az ismert honlapokra irányítható a kérdező.

15. Indokolt esetben tájékoztatni kell a tanácsot kérőt arról is, hogy a tanácsadás nem mentesíti a munkáltatót munkavédelmi feladatainak, különösen a munkavállalók irányában fennálló tájékoztatási kötelezettségeinek teljesítése alól.
16. Nem adható tájékoztatás, tanácsadás különösen:
17. a munkavédelmi hatóságnál folyamatban lévő ügyről, perről, igazságszolgáltatási tevékenységről, azok várható kimeneteléről, szankcionálási gyakorlatról;
18. a munkavédelmi hatósági tevékenységgel, a hatósági ellenőrzéssel, esetlegesen várható ellenőrzésekkel (pl.: tervezett hatósági ellenőrzések, akció ellenőrzések, célvizsgálatok) kapcsolatban a honlapon nyilvánossá tett információkon túl;
19. a munkavédelmi ellenőrzés szempontjairól, módszereiről (pl.: belső módszertani útmutatók);
20. a munkavédelmi hatóság ellenőrzési tevékenységével kapcsolatos statisztikai adatokról, jellemző ügyekről vagy jogsértésekről.
21. E kérdések tekintetében az igényelt információ a Gazdaságfejlesztési Minisztérium belső szabályai, illetve a Fővárosi és Vármegyei Kormányhivatal sajtóval, tömegtájékoztatással kapcsolatos tevékenységére vonatkozó szabályai szerinti hatásköri és eljárási rendben adható meg.
22. A személyes tanácsadás esetén a tanácsot kérő adatkezelési hozzájárulását meg kell kérni.
23. Megtagadható a tanácsadás, ha a tájékoztatást kérő személy ismételten fordul ugyanabban az ügyben a hatósághoz illetve a GFM Munkavédelmi Irányítási Főosztályához, vagy megkeresése nyilvánvalóan a hatóság szükségtelen leterhelésére irányul.
24. Tanácsadás elsősorban a tanácsadás céljából biztosított és közzétett időben történik. Ezen kívül eső időszakban tanácsadás egyedi egyeztetés alapján történhet.
25. A hatóság tanácsadásra nyitva álló ügyfelfogadási rendje, elérhetősége az illetékes Vármegyei Kormány-hivatal által közzétettek szerint.
26. A GFM MVIF ingyenesen hívható telefonszáma (zöld szám): **06-80/204-292**

21. A munkavédelmi hatóság ellenőrzési jogosultságának tárgyköre

A munkavédelmi hatóság jogosult:

A közigazgatási hatósági ellenőrzés során a **munkavédelmi hatóság az Mvt. 84. § (1) alapján, jogosult például:**

- b) valamennyi munkahelyen - külön engedély nélkül - **ellenőrzést tartani**;
 - c) a munkabaleseteket - kivéve a közúti közlekedéssel kapcsolatosakat - és a fokozott expozíciós eseteket - a munkáltató ez irányú felelősségét nem érintve - **kivizsgálni**;
 - d) **a munkáltatót felhívni** az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek teljesítésére;
 - e) a munkáltatót a feltárt **hiányosságok** meghatározott határidőn belül történő **megszüntetésére kötelezni**;
 - f) az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozó előírások súlyos megszegésével foglalkoztatott **munkavállalót a kifogásolt munkavégzéstől eltiltani**;
 - g) a munkavállaló egészségét, testi épségét fenyegető veszély esetén, határértéket meghaladó expozícióban, rákkeltő, mutagén, teratogén hatású veszély előfordulásakor - annak elhárításáig -, vagy nem megfelelő védelmet nyújtó védőeszköz használatakor a veszélyes tevékenység, illetve üzem, üzemrész működésének, munkaeszköz, egyéni védőeszköz, veszélyes anyag vagy keverék használatának **felfüggesztését elrendelni**;
 - j) a munkaeszköz és egyéni védőeszköz működését, **használatát felfüggeszteni**, ha az nem rendelkezik a 18. § (3)-(4) bekezdésében meghatározott okirattal;
 - l) a munkahelyen tartózkodó személytől az ellenőrzéshez szükséges **felvilágosítást kérni**, valamint az ilyen személyt személyi azonosságára igazolására felhívni;
 - m) az ellenőrzés lefolytatásának akadályozása esetén a **rendőrség igénybevételére**;
- (4) A munkavédelmi hatóság a tényállás alapján jogosult a munkáltató és a munkahelyen munkát végző személy közötti munkavégzésre irányuló - az ellenőrzés megkezdésekor, illetőleg baleset bekövetkezése esetén a baleset időpontjában fennálló - **jogviszonyt szervezett munkavégzésnek minősíteni**. A minősítéshez a munkáltatóként eljárás alá vontnak rendelkezésre kell bocsátania mindazokat a bizonyítékokat, amelyek alapján megállapítható, hogy a részére végzett munka nem tartozik a szervezett munkavégzés (87. § 9. pont) körébe.
- (5) Olyan munkahelyen, ahol különböző munkáltatók munkavállalókat egyidejűleg foglalkoztatnak, és a munkavédelmi ellenőrzés eredményeként valamely munkáltató nem azonosítható, a (4) bekezdés vonatkozásában az ellenkező bizonyításáig **vélelmezni** kell, hogy az érintett munkavállalók munkáltatója az, aki a tevékenységet a munkahelyen ténylegesen irányítja, ennek hiányában, aki a munkahelyért a fő felelősséget viseli, ha ilyen nincs, akkor az, akinek a területén a munkavégzés folyik.
- (6) A munkavédelmi hatóság a helyszíni ellenőrzés során készített jegyzőkönyv egy példányát a munkáltatónak, távollétében a munkavédelmi hatóság által készített feljegyzést a munkáltató részéről jelen lévő személynek átadja.
- (7) A munkavédelmi hatóság által a helyszíni ellenőrzésen közölt **adatszolgáltatásra való felhívást** a jegyzőkönyvben rögzíteni kell.

82. § (1) A munkavédelmi hatóság munkavédelmi bírságot alkalmaz az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozó követelmények teljesítését elmulasztó, és ezzel a munkavállaló életét, testi épségét vagy egészségét súlyosan veszélyeztető munkáltatóval vagy a 40. § (2) bekezdésében meghatározott összehangolási kötelezettség megvalósításáért felelős személlyel vagy szervezettel szemben.

- (2) A munkavállaló életét, testi épségét vagy egészségét súlyosan veszélyezteteti különösen
- a) a 21. §-ban meghatározott feltételek szerinti munkavédelmi üzembe helyezés elmulasztása;
 - b) a 23. § (1) bekezdésében meghatározott időszakos biztonsági felülvizsgálat elmulasztása;
 - c) a 23. § (2) bekezdésében meghatározott soron kívüli ellenőrzés elmulasztása;
 - d) az 54. § (2) bekezdésében meghatározott kockázatértékelés elmulasztása:
 - da) a foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter rendelete szerinti legmagasabb veszélyességi osztályba tartozó munkáltató esetében, valamint
 - db) az egyes veszélyforrások hatásának kitett munkavállalók védelméről szóló külön jogszabályokban előírt esetekben, amely megvalósul különösen a kockázatértékelés keretében szükséges expozícióbecslés/-mérés hiányában;
 - e) a szükséges biztonsági berendezések, egyéni védőeszközök működésképtelensége, illetve hiánya;
 - f) a munkavégzés 40. § (2) bekezdése szerinti összehangolási kötelezettségének elmulasztása;
 - g) a veszélyes munkahelyen, veszélyes munkaeszkővel, vagy veszélyes technológiai folyamatban végzett munka esetére - ideértve a külön jogszabályban meghatározott veszélyforrásokkal járó munkaköröket, sérülékeny csoportot - előírt munkaköri alkalmassági vizsgálatok, biológiai monitorozás elmulasztása;
 - h) a külön jogszabályok szerint előírt foglalkoztatási tilalom megszegése;
 - i) a megengedett értéket meghaladó expozícióban történő foglalkoztatás a szükséges védelem hiányában; továbbá
 - j) a rákkeltő expozícióval járó tevékenység esetére a külön jogszabály által előírt mérések elmulasztása;
 - k) a veszélyes munkahelyen, veszélyes munkaeszkővel vagy veszélyes technológiai folyamatban végzett munka esetére a munkavédelemre vonatkozó szabályban előírtnál kevesebb munkavállalói létszám foglalkoztatása.

Munkavédelmi bírság

(3) A munkavédelmi bírság összege **50 000 Ft-tól 10 000 000 Ft-ig** terjedhet.

(4) A munkavédelmi hatóság a munkavédelmi bírságot telephelyenként szabja ki, amennyiben az azonos időben lefolytatott eljárás során megállapítást nyer, hogy az (1) bekezdésben leírt veszélyeztetést ugyanazon jogszabályi rendelkezést megsértve a munkáltató több telephelyén valósítja meg.

(5) A munkavédelmi bírságot a súlyos veszélyeztetést feltáró felügyelő javaslata alapján a munkavédelmi hatóság szabja ki.

A munkavédelmi hatóság a bírságot

- a) a veszélyeztetés mértékének,
- b) a veszélyeztetettek számának,
- c) a veszélyeztetés időtartamának, ismétlődő jellegének,
- d) a megsértett jogszabályi előírások számának,
- e) a veszélyeztetés várható következményeinek,

- f) a sérülés és az egészségkárosodás mértékének,
- g) a munkáltató vagy a 40. § (2) bekezdésében meghatározott összehangolási kötelezettséget elmulasztó személy vagy szervezet által foglalkoztatott munkavállalók számának és éves nettó árbevételének vagy mérlegfőösszegének,
- h) a határértékkel jellemzett kóroki tényezőkre megadott határérték túllépése mértékének, valamint
- i) a bírság kiszabására okot adó veszélyeztetés kialakulásához vezető egyéb mulasztás személyi és tárgyi körülményeinek mérlegelésével szabja ki.

(6) Az (1) bekezdés alapján kiszabott **pénzbírságot** a munkavédelmi hatóság kincstári előirányzat-felhasználási keretszámlájára **kell befizetni**.

Határidők

83/D. § (1) **A munkavédelmi hatósági ellenőrzés határideje** negyvenöt nap

- a) a munkabalesetekkel, foglalkozási megbetegedésekkel és fokozott expozíciós esetekkel,
 - b) a baleset munkabalesetnek minősítésével,
 - c) a munkáltató és a munkahelyen munkát végző személy közötti munkavégzésre irányuló jogviszony szervezett munkavégzésnek történő minősítésével kapcsolatban.
- (2) A munkavédelmi hatósági ellenőrzés határideje az (1) bekezdés által nem érintett esetekben 30 nap.
- (3) A munkavédelmi hatóság hivatalbóli eljárásának ügyintézési határideje 60 nap.

22. A Munkavédelmi hatóság hatáskörébe tartozó panaszok és közérdekű bejelentések kivizsgálása

Kulcsszavak (meghatározások):

Panasztv., Panasz, Közérdekű bejelentés, Eljárásra jogosult szerv, Elérhetetlenség, Azonosíthatatlan személy,

Bevezetés

Az Alaptörvény XXV. cikke az állampolgári szabadságjogok között sorolja fel a panasz, közérdekű bejelentés megtételéhez fűződő alkotmányos jogot: „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy egyedül vagy másokkal együtt, írásban kérelemmel, panasszal vagy javaslattal forduljon bármely közhatalmat gyakorló szervhez ” Az idézett alkotmányos alapjogot **a panaszokról és a közérdekű bejelentésekről szóló 2023. XXV. törvény** (a továbbiakban: **Panasztv.**) tölti meg tartalommal, amely - a jogbiztonságot veszélyeztető jogi helyzet tisztázásán túl - arra hivatott, hogy támogassa a közérdekű bejelentőket, és megteremtse tényleges védelmüket.

Garanciális szabályt jelent az alapvető jogok biztosának központi szerepe. Az alapvető jogok biztos vizsgálhatja az állami szervek panasz- és közérdekű bejelentés kezelési gyakorlatát, A munkavédelmi és munkaügyi ellenőrzés szervezeti rendszerében a miniszter és a járási hivatalok önálló hatáskörben és felelősséggel látják el a panaszok és közérdekű bejelentések intézését, illetve döntenek a jogszabályi keretek között a kivizsgálás mellőzéséről

Fogalom-meghatározások

A **panasz** olyan kérelem, amely egyéni jog- vagy érdeksérelem megszüntetésére irányul, és elintézése nem tartozik más - így különösen bírósági, közigazgatási - eljárás hatálya alá.

A **közérdekű bejelentés** olyan körülményre hívja fel a figyelmet, amelynek orvoslása vagy megszüntetése a közösség vagy az egész társadalom érdekét szolgálja.

Mind a panasz, mind a közérdekű bejelentés javaslatot is tartalmazhat.

Az **eljárásra jogosult szerv** az az állami szerv (államigazgatási szerv, önkormányzat, közintézmény stb.), amely a feladat- és hatáskörét meghatározó jogszabály alapján a panasz, közérdekű bejelentés vizsgálatára hatáskörrel és illetékességgel rendelkezik.

A panaszok és közérdekű bejelentések intézésének szabályai

Panasszal és közérdekű bejelentéssel (a továbbiakban együtt: bejelentés) **bárki fordulhat az eljárásra jogosult szervhez.**

A szóban (személyesen vagy telefonon) tett bejelentést írásba kell foglalni, ha a bejelentés személyesen tették, a másodpéldányt a bejelentő részére át kell adni.

A bejelentés rögzítése során fel kell venni a bejelentő személyes adatait (kivéve, ha a bejelentő anonimitást kér), elérhetőségét, a bejelentés tartalmát.

Ha a bejelentés vizsgálata során a hatóság azt állapítja meg, hogy annak kivizsgálása nem tartozik valamely állami szerv hatáskörébe, vagy nem állapítható meg, hogy arra mely állami szerv rendelkezik hatáskörrel, a bejelentőt ennek tényéről is tájékoztatni kell.

A panaszt vagy a közérdekű bejelentést a beérkezésétől számított nyolc napon belül az eljárásra jogosult szervhez át kell tenni, ha a bejelentést kivizsgálására a hatóság nem rendelkezik hatáskörrel vagy illetékességgel. Az áttételről a panaszt vagy a közérdekű bejelentőt az áttétellel egyidejűleg értesíteni kell. [Panasztv. 2. § (2) bek.]

A Panasztv. 4. § (1) bekezdése alapján a korábbival azonos tartalmú, ugyanazon panaszos vagy közérdekű bejelentő által tett ismételt panasz vagy közérdekű bejelentés vizsgálata mellőzhető.

A kivizsgálás mellőzéséről szóló értesítést a pontos ok megjelölésével kell rögzíteni az ügyiratban. A hatóság vezetője a panaszt, vagy közérdekű bejelentőt haladéktalanul tájékoztatja a döntéséről

A panasz vizsgálata akkor is mellőzhető ha a panaszos a sérelmezett tevékenységről vagy mulasztásról való tudomásszerzéstől számított hat hónap után terjesztette elő panaszát. A sérelmezett tevékenység vagy mulasztás bekövetkeztétől számított egy éven túl előterjesztett panasz vizsgálatát az eljárásra jogosult szerv mellőzi. Panasztörvény 4.§ (2) bek.

Az **azonosíthatatlan személy** fogalomkörébe beletartozik minden olyan személy, akinek esetében a személyazonosság valamilyen okból nem állapítható meg.

Tekintve, hogy a Panasztv. 1. § (2) bekezdésében meghatározott definíció szerint a panasz egyéni jog vagy érdeksérelem megszüntetésére irányuló kérelem, az azonosíthatatlan személytől érkezett bejelentés esetében fogalmilag kizárt annak panaszként való kezelése. Ezeket a megkereséseket tehát mindenkor közérdekű bejelentésként kell kezelni és vizsgálni.

A Panasztv. 2/A. § (4) bekezdése alapján az eljárásra jogosult szerv eltekinthet a főszabály alkalmazásától - az azonosíthatatlan személy által tett bejelentés vizsgálatának mellőzésétől - és **érdemben megvizsgálja a panaszt vagy a közérdekű bejelentést**, ha annak alapjául súlyos jog- vagy érdeksérelem szolgál

Az **azonosíthatatlanságtól eltérő fogalom az elérhetetlenség**, hiszen nem azonosítható személy (névtelen bejelentő) is lehet elérhető e-mail címen.

A panasz és a közérdekű bejelentés kivizsgálása

A Panasztv. 3. § (1) bekezdése alapján a panaszt és a közérdekű bejelentést - ha törvény eltérően nem rendelkezik - az eljárásra jogosult szervhez történő beérkezésétől számított harminc napon belül kell elbírálni.

Ha a bejelentés alapján a hatóság a munkáltatónál hatósági ellenőrzést kezdett, illetve ezt követően hatósági eljárást indított, ez utóbbiakra az Ákr.-nek az Mvt. és a Met. szerinti eltérésekkel megállapított szabályai irányadóak.

A panaszos, közérdekű bejelentő tájékoztatására vonatkozó kötelezettség azonban továbbra is a Panasztv. rendelkezésein alapul.

A panasz vagy a közérdekű bejelentés alapján - ha alaposnak bizonyul - gondoskodni kell

- a jogszerű vagy a közérdeknek megfelelő állapot helyreállításáról, illetve az egyébként szükséges intézkedések megtételéről,
- a feltárt hibák okainak megszüntetéséről,
- az okozott sérelem orvoslásáról és
- indokolt esetben a felelősségre vonás kezdeményezéséről. [Panasztv. 5. § (1) bekezdés]

A panaszos, közérdekű bejelentő tájékoztatása

A panaszt és a közérdekű bejelentést az eljárásra jogosult szervhez történő beérkezésétől számított harminc napon belül kell elbírálni.

A bejelentés, illetve a panasz benyújtóját a vizsgálat befejezésekor haladéktalanul tájékoztatni kell a megtett intézkedésről vagy annak mellőzéséről az indokok megjelölésével.

A tájékoztatási kötelezettség a munkavédelmi, munkaügyi hatósági eljárások esetében nem terjed ki a bejelentés alapján indult eljárásban hozott döntés részletes tartalmára. A bejelentőt elegendő arról tájékoztatni, hogy a bejelentés alapján a hatóság milyen intézkedést tett, illetve a panasszal, közérdekű bejelentéssel érintett személlyel, szervvel szemben milyen döntést hozott.

A bejelentő részére - ideértve az azonosíthatatlan, de elérhető bejelentőket is - elektronikus úton (e-mailben) kell közölni a kivizsgálás eredményéről szóló tájékoztatást, ha a lakcíme nem ismert, mert a bejelentést ő is e-mailen küldte meg a hatóság részére.

A panaszos, közérdekű bejelentő védelme

A panaszost vagy a közérdekű bejelentőt nem érheti hátrány a panasz, illetve a közérdekű bejelentés megtétele miatt.

Ugyanakkor, ha az eljárás során nyilvánvalóvá válik, hogy a bejelentés rosszhiszemű, döntő jelentőségű valótlan információt közölt és

- a) ezzel bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésére utaló körülmény merül fel, személyes adatait az eljárás lefolytatására jogosult szerv vagy személy részére át kell adni,
- b) alappal valószínűsíthető, hogy másnak jogellenes kárt vagy egyéb jogsérelmet okozott, személyes adatait az eljárás kezdeményezésére, illetve lefolytatására jogosult szervnek vagy személynek kérelmére át kell adni.

Jogsértés, jogsérelem esetén tehető bejelentések, panaszok és egyéb igényérvényesítési lehetőségek

- a) A munkavédelmi hatósági feladatkörben eljáró szervek, illetve a kormánytisztviselők és állami tisztviselők tevékenységét érintő panaszok és közérdekű bejelentések nyújthatók be, **a munkavédelmi feladatkörben eljáró fővárosi és vármegyei kormányhivatalokhoz, illetve a Gazdaságfejlesztési Minisztérium Munkavédelmi Irányítási Főosztályának.**

Felhívjuk szíves figyelmét, hogy **nem a munkavédelmi eljárással, hanem a munkavédelmi hatósági feladatkörben eljáró szervek, illetve a kormánytisztviselők és állami tisztviselők tevékenységét érintő panaszok és közérdekű bejelentések** nyújthatók be.

Ügyfélszolgálat telefonszáma: 06-1-896-3002

Ügyfélszolgálat e-mail címe: munkavedelmi-foo@gfm.gov.hu

- b) **Közigazgatási szerv (munkavédelmi hatóság) döntésének bírósági felülvizsgálata iránti keresetlevél benyújtása**

Amennyiben az ügyfél a döntésben foglaltakkal nem ért egyet, úgy a közléstől számított 30 napon belül a Törvényszékhez címzett, de a Budapest Főváros/... Vármegyei Kormányhivatalnál benyújtandó keresetben közigazgatási pert kezdeményezhet.

A keresetlevél benyújtásának a döntés hatályosulására nincs halasztó hatálya, azonnali jogvédelem a keresetlevélben kérhető. A keresetlevél benyújtására nyitva álló határidőt az ítélezési szünet nem érinti.

Az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény és a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény alapján a jogi képviselővel eljáró fél, valamint a belföldi székhellyel rendelkező gazdálkodó szervezet elektronikus úton köteles benyújtani a keresetlevelet.

**Az ügyfél a keresetlevelet közvetlenül nem nyújthatja be a bíróságra, kizárólag a köz-
igazgatási szervén keresztül.**

23. Fogalmak, meghatározások

Munkahely (A munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Mvt.) 87. § 5. pontja szerint):

minden olyan szabad vagy zárt tér (ideértve a föld alatti létesítményt, a járművet is), ahol munkavégzés céljából vagy azzal összefüggésben munkavállalók tartózkodnak. Munkahelynek kell tekinteni a más nem foglalkoztató, a munkáját kizárólag személyesen végző egyéni vállalkozó (akkor is, ha egyéni céget alapított) munkavégzési helyét e törvénynek a 9. § (2) bekezdésében meghatározott rendelkezései tekintetében.

Táv munka

A hazai jogi szabályozás szerint a távmunka a munkáltató telephelyétől elkülönült helyen rendszeresen folytatott olyan tevékenység, amelyet számítástechnikai eszközzel végeznek, és eredményét elektronikusan továbbítják (Munka törvénykönyve (Mt.) 196.§).

A távmunkavégzést munkaszerződésben kell rögzíteni, míg az otthoni munkavégzést ("Home Office") a munkáltató engedélyezi, vagy belső szabályzatban rögzíti.

Bejelentett szervezet

az a megfelelőségértékelő szervezet, amelyet az Európai Bizottság (a továbbiakban: Bizottság) az e célra kialakított honlapon a kijelölt megfelelőségértékelési területhez tartozó termékek és megfelelőségértékelési eljárások, valamint a szervezet azonosító számának megadásával közzétett,

CE-jelölés

olyan jelölés, amellyel a gyártó jelzi, hogy az egyéni védőeszköz megfelel a jelölés elhelyezéséről rendelkező uniós harmonizációs jogszabály alkalmazandó követelményeinek.

Egyéni védőeszköz

Egyéni védőeszköz

- a) olyan eszköz, amelyet arra terveztek és gyártottak, hogy viselve vagy kézben tartva megvédje az adott személyt az egészségét vagy biztonságát érintő egy vagy több kockázattal szemben;
- b) az a) pontban említett eszközök azon cserélhető alkotóelemei, amelyek az eszköz védőfunkciója szempontjából nélkülözhetetlenek;
- c) az a) pontban említett eszközökhöz tartozó, nem kézben tartott és nem viselt kikötési rendszerek, amelyeket arra terveztek, hogy az adott eszközt valamilyen külső eszközzel vagy biztos rögzítési ponttal összekapcsolják, és amelyeket nem úgy terveztek, hogy állandóan rögzítettek legyenek, továbbá amelyek nem tesznek szükségessé rögzítési munkálatokat a használat előtt

Egyéni védőeszköz

- a) minden olyan eszköz, amelyet a munkavállaló azért visel vagy tart magánál, hogy az a munkavégzésből, a munkafolyamatból, illetve a technológiából eredő kockázatokat az egészséget nem veszélyeztető mértékűre csökkentse, továbbá
- b) az eszköz bármely kiegészítése vagy egyéb segédeszköz, amelynek a feladata az a) pont szerinti cél elérése;

EU-megfelelőségi nyilatkozat

EU-megfelelőségi nyilatkozat

- (1) Az EU-megfelelőségi nyilatkozat igazolja, hogy a II. mellékletben meghatározott, alkalmazandó alapvető egészségvédelmi és biztonsági követelmények teljesültek.
- (2) Az EU-megfelelőségi nyilatkozatot a IX. mellékletben szereplő minta alapján kell elkészíteni, annak tartalmaznia kell a IV., VI., VII. és VIII. melléklet vonatkozó moduljaiban meghatározott elemeket, és azt folyamatosan aktualizálni kell. A nyilatkozatot le kell fordítani annak a tagállamnak a nyelvére, illetve az általa megkívánt nyelvekre, amelyben az egyéni védőeszközt forgalomba hozzák vagy forgalmazzák.
- (3) Amennyiben egy adott egyéni védőeszköz egyszerre több, EU-megfelelőségi nyilatkozatot előíró uniós jogi aktus hatálya alá is tartozik, valamennyi ilyen jogi aktus tekintetében egyetlen EU-megfelelőségi nyilatkozatot kell készíteni. A nyilatkozatban meg kell nevezni az érintett uniós jogi aktusokat, a közzétételükre vonatkozó hivatkozásokkal együtt.
- (4) Az EU-megfelelőségi nyilatkozat elkészítésével a gyártó felelősséget vállal azért, hogy az adott egyéni védőeszköz megfelel az e rendeletben meghatározott követelményeknek.

Egyéni védőeszköz EU-megfelelőségi nyilatkozat

a gyártó írásbeli nyilatkozata, hogy az egyéni védőeszköz a mintának, illetve az egyéni védőeszközökről és a 89/686/EGK tanácsi irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2016. március 9-i 2016/425 európai parlamenti és tanácsi rendelet előírásainak megfelel.

EU-típusvizsgálati tanúsítvány

Egyéni védőeszköz EU típusvizsgálati tanúsítvány

a megfelelőségértékelő szervezetek tevékenységéről szóló törvényben meghatározott bejelentett szervezet által kiadott dokumentum annak igazolására, hogy a védőeszköz a mintán elvégzett EU típusvizsgálat alapján megfelel az egyéni védőeszközökről és a 89/686/EGK tanácsi irányelv hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2016. március 9-i 2016/425 európai parlamenti és tanácsi rendelet előírásainak.

EU-típusvizsgálati tanúsítvány

1. Ha a típus megfelel a vonatkozó alapvető egészségvédelmi és biztonsági követelményeknek, a bejelentett szervezetnek EU-típusvizsgálati tanúsítványt kell kiállítania a gyártó részére. Az újonnan kiállított, illetve adott esetben a megújított tanúsítvány érvényességi ideje nem haladhatja meg az öt évet.

Expozíció

expozió

a munkahelyen jelen lévő és a munkavállalót érő kóroki tényezők mennyiségi meghatározása (az expozió koncentráció és az expozió idő szorzata).

expozió

a munkahelyen jelen lévő veszélyes anyagok hatásának való kitettség, amely a munkavállalót (az adott munkakörnyezeti tényező ellen védelmet nyújtó egyéni védőfelszerelés nélkül) éri; mennyiségi meghatározására a munkahely légtérben lévő ún. expozió koncentráció vagy az expozió terhelés (szervezetbe időegység alatt jutó vegyi anyag dózis) és az expozió idő szorzata szolgál;

Expozícióbecslés

Azon tevékenység, mely magában foglalja az expozíció mérését, illetőleg mérés hiányában a feltételezhetően „megszökött” anyag becsült tömegének munkatérben valószínűsíthető hígulásából adódó légtér-koncentráció becslését;

Expozíciós idő

A munkavállaló által a vegyi anyaggal szennyezett munkatérben eltöltött napi, heti és éves időtartam órákban, napokban, hetekben kifejezve;

Harmonizált szabvány

Az 1025/2012/EU rendelet 2. cikke 1. pontjának c) alpontjában meghatározott harmonizált szabvány;

2. cikk 1. pont c) alpont harmonizált szabvány: a Bizottság felkérésére az uniós harmonizációs jogszabályok alkalmazásának elősegítésére elfogadott európai szabvány;

Kockázat

kockázat [Mvt. 87. § 1/F. pont]

a veszélyhelyzetben a sérülés vagy az egészségkárosodás valószínűségének és súlyosságának együttes hatása.

Megfelelőség értékelés

Az az eljárás, amely kimutatja, hogy egy egyéni védőeszköz vonatkozásában teljesültek-e az e rendeletben előírt alapvető egészségvédelmi és biztonsági követelmények;

Veszély

Egy lehetséges sérülés vagy egészségkárosodás forrása;

Veszélyforrás

A munkavégzés során vagy azzal összefüggésben jelentkező minden olyan tényező, amely a munkát végző vagy a munkavégzés hatókörében tartózkodó személyre veszélyt vagy ártalmat jelenthet.

Veszélyforrás lehet különösen:

- a fizikai veszélyforrás, ezen belül a
 - munkaeszközök, járművek, szállító és anyagmozgató eszközök, ezek részei, illetve mozgásuk, termékek és anyagok mozgása,
 - szerkezetek egyensúlyának megbomlása,
 - csúszós felületek,
 - éles, sorjás, egyenetlen felületek, szélek és sarkok,
 - tárgyak hőmérséklete,
 - a munkahelynek a föld (padló) szintjéhez viszonyított elhelyezése,

- szintkülönbség,
- súlytalanság,
- a levegő nyomása, hőmérséklete, nedvességtartalma, ionizációja és áramlása,
- zaj, rezgés, infra- és ultrahang,
- világítás,
- elektromágneses sugárzás vagy tér,
- részecskesugárzás,
- elektromos áramköri vagy sztatikus feszültség,
- aeroszolok és porok a levegőben;
- a veszélyes anyag;
- a biológiai veszélyforrás, ezen belül a
 - mikroorganizmus és anyagcsereterméke,
 - makroorganizmus (növény, állat);
- a fiziológiai, idegrendszeri és pszichés igénybevétel.

Hallásvédő fül dugók

A külső hallójáratban elhelyezett egyszer használatos vagy többszöri használatra alkalmas védőeszközök. Használhatók más egyéni védőeszközzel együtt, megfelelnek meleg, nedves munkakörnyezetben és zárt (szűk) munkaterületeken.

A nem elasztikus fül dugók kiválasztása előtt szükség szerint fül-orr-gégészeti otoszkópos vizsgálattal kell meghatározni a megfelelő méretet.

Hallásvédő fültok

A fülkagylóknak nekifekvő vagy a fület körülölelő két darab hangcsillapító tok, amelyet hangelnyelő műanyaghabot vagy töltőfolyadékot tartalmazó rugalmas zajszigetelő párna vesz körül. A fültokok olyan kialakításúak, hogy egyetlen méret több fejmagysághoz is illeszkedik, így csak helyes felhelyezés (jó peremzárás) esetén biztosított a megfelelő csillapítás.

Eséstényező

A zuhanó test felfogásakor, az esés hossz és a zuhanás megállításában résztvevő kiengedett kötélhosszána a hányadosa.

Megtartási rántás

A megtartási rántás az az erő, mely a zuhanást elszenvedett személy testére, szervezetére hárul az esés pillanatában. A zuhanás leállításának pillanatában a megtartási rántást a zuhanó teste nyeli el, de ez kiterjed a biztosító rendszer hosszára is, tehát a biztosító pontok felé és a biztosító személy irányába.

24. Irodalomjegyzék

- Health and Safety Laboratory (2008) Methods for the Determination of Hazardous Substances; Personal protective equipment
- Eőry Tiborné (2008) Az egyéni védőeszközök kiválasztása Munkavédelem vállalkozóknak Népszava Könyv Kft. Budapest
- Kőteles György (2004): Sugáregészségtan Medicina Könyvkiadó Zrt. Budapest 253-258 o.
- Ludván Miklós (2010): Egyéni védőeszközök növényvédelmi munkáknál. In: Növényvédő szerek, terméshozó anyagok. Agrimex Kiadó Bt. Budapest I. Kötet 522-523 o.
- Ludván Miklós (2011): Egyéni védőeszközök In: Munkaegészségtan. Óbudai Egyetem BGK Budapest 239-371 o.
- Ludván Miklós - Nagy Imre (2010): Egyéni védőeszközök. In: Munkaegészségtan 3. kiadás. Medicina Könyvkiadó Zrt. Budapest 217-238 o.
- Martin János (2010): A zaj okozta halláskárosodás megelőzésének eszközei. In: Munkaegészségtan 3. kiadás. Medicina Könyvkiadó Zrt. Budapest 283-288 o.
- Martin János (2011/1.): Munkahelyi fizikai kóroki tényezők. Zaj. In: Munkaegészségtan. Óbudai Egyetem BGK Budapest 108.
- Martin János (2011/2.): Vibráció. Zaj. In: Munkaegészségtan. Óbudai Egyetem BGK Budapest 111-127 o.
- Morvay Veronika - Ungváry György (2007): Megterhelés és igénybevétel. Munkaköri orvosi alkalmassági vizsgálatok. In: Foglalkozás-orvostani gyakorlati jegyzet. 3. kiadás. OMFI Budapest 25-88 o.
- UK Health and Safety Executive (2004): The selection, use and maintenance of respiratory protective equipment: A practical guide HSG53 HSE Books ISBN 0 7176 1537 5.
- Ungváry György (2011): Egyéni védőeszközös megoldások. In: Munkahigiénés gyakorlatok. OMFI Budapest 153-157 o.
- Peter Thomas (2009): Die zweite Haut. Chemikalienschutzanzüge bieten Sicherheit bei der Arbeit mit gefährlichen Stoffen. Drägerheft 383. 28-30
- Walz Géza (2009): Zajexpozíció egyéni hallásvédő eszköz használata esetén. In: Munkavédelem és Biztonságtechnika. XXI. évf. 4. 21-26 o.

25. Jogszabályok jegyzéke

- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/425 rendelete (2016. március 9.) az egyéni védőeszközökről és a 89/686/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről
- Az Európai Parlament és a Tanács 765/2008/EK rendelete (2008. július 9.) a termékek forgalmazása tekintetében az akkreditálás és piacfelügyelet előírásainak megállapításáról és a 339/93/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről
- 2009. évi CXXXIII. törvény a megfelelőségértékelő szervezetek tevékenységéről (Mszrt.)
- 1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről (Mvt.)
- 22/2010. (V. 7.) EüM rendelet a munkavállalókat érő mesterséges optikai sugárzás expozícióra vonatkozó minimális egészségi és biztonsági követelményekről

- 12/2006. (III. 23.) EüM rendelet az azbeszttel kapcsolatos kockázatoknak kitett munkavállalók védelméről
- 66/2005. (XII. 22.) EüM rendelet a munkavállalókat érő zajexpozícióra vonatkozó minimális egészségi és biztonsági követelményekről
- 22/2005 (VI. 24.) EüM rendelet a rezgés-expozíciónak kitett munkavállalókra vonatkozó minimális egészségi és munkabiztonsági követelményekről
- 11/2003. (IX. 12.) FMM rendelet az ipari alpin technikai tevékenység biztonsági szabályzatáról
- 26/2000. (IX. 30.) EüM. rendelet a foglalkozási eredetű rákkeltő anyagok elleni védekezésről és az általuk okozott egészségkárosodások megelőzéséről
- 65/1999. (XII. 22.) EüM rendelet a munkavállalók munkahelyen történő egyéni védőeszköz használatának minimális biztonsági és egészségvédelmi követelményeiről
- 15/1989. (X.8.) MÉM rendelet az Erdészeti Biztonsági Szabályzat kiadásáról
- 33/1998. (VI. 24.) NM rendelet a munkaköri, szakmai, illetve személyi higiénés alkalmasság orvosi vizsgálatáról és véleményezéséről
- 27/1995 (VII. 25.) NM rendelet a foglalkozás-egészségügyi szolgáltatásról
- 315/2009. (XII. 28.) Korm. rendelet a megfelelőségértékelő szervezetek kijelöléséről, valamint a kijelölt szervezetek tevékenységének részletes szabályairól
- 30/2018. (II. 28.) Korm. rendelet az egyéni védőeszközök megfelelőségét értékelő szervezetek kijelölésének és tevékenysége felülvizsgálatának szabályairól

26. Szabványok jegyzéke

- MSZ EN 358 Egyéni védőeszközök munkahelyzetekhez és magasból való lezuhanás megelőzésére. Övek és szíjak a munkahelyzet beállítására vagy fékezésre
- MSZ EN 353 Egyéni zuhanásvédelmi felszerelés. Rögzített vezetéken alkalmazható, irányítható zuhanásvédők. 1. rész: Merev rögzített vezetéken alkalmazható, irányítható zuhanásvédők
- MSZ EN 388 Védőkesztyűk mechanikai kockázatok ellen
- MSZ EN 374 Védőkesztyűk veszélyes vegyszerek és mikroorganizmusok ellen. 2. rész: A behatolási ellenállás meghatározása
- MSZ EN 374 Védőkesztyűk vegyszerek és mikroorganizmusok ellen. 4. rész: A vegyszerekkel szembeni degradációs ellenállás meghatározása
- MSZ EN 795 Személy lezuhanását megelőző eszközök. Kikötőeszközök
- MSZ EN 14052 Nagy védőképességű ipari védősisakok
- MSZ EN 812 Ütés elleni fejbütyök ipari célra
- MSZ EN 397 Ipari védősisakok
- MSZ EN 421 Védőkesztyűk ionizáló sugárzás és radioaktív szennyezés ellen
- MSZ EN 354 Személyi védőeszköz lezuhanás ellen. Rögzítőkötélek.
- MSZ EN 1486 Védőruházat tűzoltók részére. Különleges tűzoltáshoz használt hőviszaverő ruházat követelményei és vizsgálati módszerei
- MSZ EN 363 Személy lezuhanását megelőző eszköz. Személy lezuhanását megelőző rendszerek
- MSZ EN 529: Légzésvédők. Ajánlások a kiválasztáshoz, használathoz, gondozáshoz és karbantartáshoz. Útmutató dokumentum.

- MSZ EN 511 Védőkesztyűk hideg ellen
- MSZ EN 407 Védőkesztyűk termikus kockázatok (hő és/vagy tűz) ellen
- MSZ EN 60903 Feszültség alatti munkavégzés. Szigetelőanyagú kesztyűk
- MSZ EN 420 Védőkesztyűk. Általános követelmények és vizsgálati mód-szerek
- MSZ EN 381 Védőruházat kézi láncfűrészek használói részére. 11. rész: Felső-testvédők követelményei
- MSZ EN 360 Személyi védőeszköz magasból való lezuhanás megelőzésére. Vissza-húzzható típusú lezuhanásgátlók
- MSZ EN 353 Személyi védőeszköz magasból való lezuhanás megelőzésére. 2. rész: Hajlékony rögzített vezetéken alkalmazott, vezérelt típusú lezuhanásgátlók
- MSZ EN 352 Hallásvédők. Biztonsági követelmények és vizsgálatok. 4. rész: Zaj-szinttől függő fültokok
- MSZ EN 166 Személyi szemvédő eszközök. Követelmények
- MSZ EN 60984 Szigetelőanyagú karvédők feszültség alatti munkavégzéshez
- MSZ EN 50365 Villamosan szigetelő védősisak kisfeszültségű villamos berendezésekben való használatra
- MSZ EN 12477 Hegesztők védőkesztyűi
- MSZ EN ISO 5349 Mechanikai rezgés. A rezgések hatásának mérése és értékelése az ember kéz-kar rendszerére. 1. rész: Általános irányelvek
- MSZ EN 136 Légzésvédők. Teljes álarcok. Követelmények, vizsgálatok, megjelölés
- MSZ EN 348 Védőruházat. Vizsgálati módszer: az anyagok viselkedésének meghatározása megolvadt fém kismértékű kifröccsenésekor
- MSZ EN ISO 11611 Hegesztéshez és rokon eljárásokhoz használatos védőruházat
- MSZ EN ISO 20346 Személyi védőeszköz. Védőlábbelik
- MSZ EN ISO 20471 Jó láthatóságot biztosító ruházat. Vizsgálati módszerek és követelmények
- MSZ EN ISO 10819 Mechanikai rezgés és lökés. Kéz-kar rezgés. A rezgésátvitel mérése és értékelése a védőkesztyű tenyér részén
- MSZ EN ISO 20345 Személyi védőeszköz. Biztonsági lábbeli
- MSZ EN ISO 20347 Személyi védőeszköz. Munkalábbeli
- MSZ EN ISO 5349 Mechanikai rezgés. A rezgések hatásának mérése és értékelése az ember kéz-kar rendszerére. 1. rész: Általános irányelvek

MUNKAVÉDELEM

GINOP-5.3.7-VEKOP-17-2017-00001 azonosító számú
„Jogszerű foglalkoztatás fejlesztése” elnevezésű kiemelt
projekt

Gazdaságfejlesztési Minisztérium

Készült 2022
Aktualizálva 2023. augusztus

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE